

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ΄.

Συνδρομὴ ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι: ἑτησία. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

9 Αὐγούστου 1887

ΜΕΧΡΙ ΒΩΛΟΥ

(Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις.)

Α΄.

Τὸ ἀτμόπλοιο, ἅμα τῷ συνθήματι τοῦ ἀπόπλου, μαστιίζει σφοδρῶς διὰ τῆς ἑλικος τὴν θάλασσαν, χαράσσει ὅπισθεν ὑγράν ὀπαλιόχρου ἀύλακα, δι' ἀργυροῦ ἀφροῦ στεφανομένην.

Στηρῆν ἑκβάλλον συριγμὸν ἐκ τῶν ἐγκάτων του, ἀσθμακῖνον ἀγωνιωδῶς ὡς τετραμένον μεγαθήριον, ἀνοίγει δίοδον μέσῳ τῶν ἀναριθμητῶν πλοίων, ἐγκατοπτρίζοντων τὰς σημαίας πασῶν τῶν ἡπειρῶν ἐν τῇ πειραικῇ θαλάσῃ: πελωρίων σιδηρῶν ὄγκων, οὓς ἐπληξάν αἱ τρικυμῖαι πάντων τῶν Ὀκεανῶν, βρικίων τριστίων, χρωματιστῶν τρεχαντηρίων ἐκκινήσαντων ἐκ τινος ὁμίσκου τοῦ Αἰγαίου μὲ φορτίον κρομμύων ἢ πηλίνων κανατιῶν.

Ὁ πλοίαρχος, τὸ κομβολόγιόν του ἐκκοκκίζων, παρατηρεῖ ἐταστικῶς ἐκ τῆς γεφύρας, κελεύων εἰς τὸν ναύτην, ὅστις κρατεῖ διὰ τῶν δύο βραχιόνων τὸν τροχὸν τοῦ πηδαλίου:

- Δεξιὰ!
- Ἀριστερά!
- Γραμμὴ!

Κάμπομεν τοὺς φανούς καὶ τὰς προεξεχούσας ἄκρας τῆς παραλίας· παραπλέομεν τοὺς τάφους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Μισούλη, ἂν τὸν αἰώνιον παρὰ τὴν ἀκτὴν ὑπνον βαυκαλά, ὡς ναυτικὸν ἄσμα, τὸ βοχθοῦν κῦμα τοῦ Σαρωνικοῦ.

Ἦδη ἡ ξηρὰ παραμερίζει καὶ ἡ θάλασσα ἀναπετάσσεται. Τὸ ἀτμόπλοιο ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ἀτμοῦ, ὡς θυμοειδὴς ἵππος ὑπὸ βίαιον πτέρνισμα, ἀνατινάσσεται συγκλονούμενον, ὁρμαῖ δολταχῶς, διασχίζει μὲ τὸ σιδηροῦν του ῥύγχος τὴν γαλιανὴν θάλασσαν, ὡς μεθυσθὲν ἐκ τῆς πνοῆς τοῦ πόντου.

Αἱ ἐσχάται τοῦ Πειραιῶς οἰκίαι, αἱ ἐπὶ τῶν λόφων ἀνερριχημέναι, γίνονται ἀφαντοὶ· μόνον πυκνὸν δάσος ἰστών διαγράφεται ὑπεράνω τῆς ἐξαφανισθείσης πολεως.

Ὁ δῦων ἥλιος σκορπίζει εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος χρυσοῦν κόνιν ἐπὶ τῶν βουνῶν τῆς Πε-

λοποννήσου. Ἡ Αἴγινα, τὰ Μέθανα, ὁ Πόρος περιβάλλονται ὑπὸ κυανωπῆς οὐμίχλης.

***

Ἐπὶ τοῦ κύτους τοῦ ἀτμοπλοίου συγκατακινεῖται ἀναμιξῆ οἱ ἐπιβάται τοῦ καταστρώματος μετὰ τῶν ἀποσκευῶν των ἐν μέσῳ στρωματοδεμάτων, κιβωτίων, σάκκων, σπυρίδων, καλάθων, κλωθῶν, ἀνακλίνονται ἐργάται, γυρολόγοι, στρατιῶται ἀφειθέντες: πιναροὶ καὶ βρακένδυτοι ὀπαδοὶ τοῦ μεγάλου τάγματος τῆς πτωχείας.

Ἄνθρωποι τινες διὰ μανδηλίου ἔχοντες ἀναδεμένην τὴν κεφαλὴν, κάτωχροι, ὡσεὶ πρὸ μικροῦ σωθέντες ἐκ τοῦ θανάτου ἢ μετὰ μικρὸν εἰς αὐτὸν βαίνοντες, ἐλκύουσι τὴν προσοχὴν μου.

— Εἶνε ἐργάται τῶν μεταλλουργειῶν τοῦ Λαυρείου, μοὶ λέγει ὁ πλοίαρχος.

Οἱ ταλαίπωροι! ἀπερρόφησαν ἤδη ἐπὶ μακρὸν, καθ' ἐκάστην, τὴν κόνιν τοῦ μολύβδου, καὶ εἶνε δεδηλητηριασμένοι ἀνιάτως, καὶ ἐπιστρέφουσιν ὀπίσω νὰ χρησιμοποιήσωσι τὴν ὑπολειπομένην ζωὴν των, ὅπως κερδίσωσιν ἀκόμη ὀλίγας δραχμὰς διὰ τὴν γραῖαν μητέρας των, τὴν πτωχὴν γυναῖκά των, μέχρις οὗ τοὺς ἐξάπλωσῃ ἀκάμπτους, μὲ τὸ στόμα πλῆρες πελιδνοῦ σιέλου, ἐν τινι ὀπῇ τῶν μεταλλείων, ὁ ἀμείλικτος μύλυθος—ὁ ἀνεγείρων μέγαρον δι' ἄλλους καὶ σκάπτων τάφον δι' αὐτοὺς!...

***

Ἐπὶ τῆς ἐξέδρας κάθηνται τρεῖς γυναῖκες φέρουσαι τὴν παράδοξον καὶ γραφικὴν στολὴν τοῦ ὠραίου φύλου τῆς Κύμης.

Ἡ ἐσθῆς στίλβουσα ἐκ κόλλας καταρρέει πολύπτυχος μέχρι τῶν σφυρῶν, ὁ δ' ἐπενδύτης, μέχρι ὀσφύος φθάνων, ἔχει διεσχισμένας ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος τὰς χειρίδας, ὅθεν ἐκχέονται πλατεῖαι αἱ χειρίδες τοῦ χιτῶνος· ἡ ἐσθῆς μέχρι τοῦ στέρνου ἀνοιγομένη ἀποτελεῖ βαθύτατον decolleté, οὗ ἐκθρόσκει ὁ κόλπος, ὑπερεκχειλίζων ὑπὸ τὸν τεταμένον χιτῶνα.

Ἡ μία τῶν γυναικῶν εἶνε τεσσαρακονταπέντε τοῦλάχιστον ἐτῶν, ἀλλ' εἶχε τόσῃν καλλονὴν ἐν

τῆ νεότητί της, ὥστε ὁ χρόνος δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ ὅλην. Εἰς τὰς ὠραίας μορφάς, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν, συμβαίνει ὅ,τι εἰς τοὺς πλουσίους ἐμπορικοὺς οἴκους μετὰ τὴν χρεωκοπίαν: πάντοτε μένει κατὶ τι. Ἡ ἄλλη εἰκοσιπενταετίας περίπου, μετὰ γὰρ ὡς ἀφρικανὴ, μὲ χαρακτηριστικὰ ἔντονα καὶ ὀφθαλμοὺς φλογερούς· ἡ τρίτη μὲν δὲκακοκταετίας μὲ θαυμασίους γαλανοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μακρὰς βλεφαρίδας, κόμην καστανήν, χαρακτηριστικὰ σύμμετρα, ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν ὠραίαν γραίαν, ἣτις ἦτο μήτηρ της, ὡς ὁμοιάζει καινουργές νόμισμα πρὸς τὸ ἀπότριπτον, ἔχουσα τὴν αὐτὴν μορφήν, ἀλλὰ δροσερὰν ἐξ ἀκμῆς, ζωογονουμένην ὑπὸ τῆς ἀρήτου χάριτος τῆς νεότητος.

Ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις καὶ τοῖς σιδηροδρόμοις αἱ σχέσεις συνάπτονται εὐχερῶς, σχέσεις τῆς στιγμῆς, διαλυόμεναι ὅπως συνήθησαν, ἰσχύουσαι ὅσον καὶ τὸ εἰσιτήριόν μας, μέχρι τοῦ πρώτου σταθμοῦ ἢ τῆς ἀποβάθρας, ὅπου θ' ἀποβιβάσθωμεν· καὶ εἶτα ἀναρπαζόμεθα ὑπὸ τοῦ στροβίλου τοῦ καθ' ἑκάστην βίου, ὅστις παρασύρει, ὡς τὰ ἐκριζωθέντα ἄνθη ὁ παφλάζων χείμαρρος, εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς λήθης, μορφάς, λόγους, τοποθεσίας, γεγονότα.

Ἐσχετίσθη λοιπὸν μετὰ τοῦ συνοδεύοντος τὰς Κυμαίας γέροντος. Ἐμαθε τὸ ὄνομά μου, ἔμαθον τὸ ἰδικόν του, καὶ ἄνευ περισσοτέρας πολυπραγμοσύνης οἱ χθὲς ξένοι καὶ αὐριον ξένοι ἤρχισαμεν συνομιλοῦντες.

— Πῶς τὸ λέγουσιν αὐτὸ ποῦ φοροῦν αἱ κυρίαί εἰς τὸ κεφάλι; ἠρώτησα μετὰ τινα ἄλλα.

— Τσεμπέρι.

— Ὅπως εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' αὐτό;

Καὶ ἐδείκνυον τὸν βραχὺν ἐπενδύτην.

— Αὐτό, παιδάτσι μου, ἀπήντησεν αὐτόκλητος ἡ πρεσβυτίς, ὅταν εἶνε ἀπὸ σατὲν τὸ λέμε *καμιζόλα*, ὅταν εἶνε ἀπὸ τσόχα ἢ ἀπὸ βελούδο τὸ λέμε *ροῦχο*: αὐτὰ δὲ ποῦ εἶνε ἔξτὰ μανήκια τσαὶ γύρω γύρω τὰ λέμε *χάρτζια*: μὰ τὰ νυφικὰ εἶνε τσεντημένα μὲ χρυσάφι· τσαὶ τὸ νυφικὸ φουστάνι εἶνε μεταξωτό.

Ἡ προφορὰ της μὲ τὸ ἰταλίζον ἐκεῖνο *τσαί*, εἶχέ τι τὸ ἐμμελές καὶ τὸ γλυκύ, τὸ ὅποιον ἐθελεγε τὸ οὖς μου.

— Καὶ τί προῖκα δίδετε ἔξτὰ κορίτσα σας;

— Σ' ἐμᾶς ὅταν παντρεύεται τὸ κορίτσι παίρνει προῖκα ὡς εἴκοσι τέτοια φουστάνια, κατὸ ποικίλματα, ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

— Ὁ ἄνδρας λοιπὸν δὲν τῆς κάμνει ποτὲ φορέματα;

— Ὁ ἄνδρας; ἴσα ἴσα ἡ νύφη τοιμάζει ὅλα τὰ σπρόγγυα ποῦ θὰ φορέσῃ ὁ γαμβρὸς ἔξτὰ ὅλη τὴ ζωὴ του· τσαὶ γιὰτὶ νὰ τῆς κάνη; ἐμεῖς, πολλαῖς φοραῖς, δὲν προσφαινομε νὰ χαλάσωμε

τὰ φουστάνια ποῦ πήραμε προικιὰ τσαὶ τ' ἀφαινομε ἔξτὰ παιδιὰ μας· μὴ γὰρ ἡ μόδα θ' ἀλλάξῃ; τὸ σχέδιο τῆς φορεσίας εἶνε πάντα τὸ ἴδιο σ' ἐμᾶς.

— Καὶ ποτὲ προφθάνει ἓνα κορίτσι καὶ κάνει τόσα πράγματα;

— Κάθεται ἀπὸ δέκα χρονῶ ἔξτὰ ἀργαλειό, τσαὶ ὅσο νὰ πανδρευθῇ δουλεύει.

Πολλοὶ ἀναγνώσταί μου ζηλεύουσιν ἴσως τὴν εὐδαιμονίαν τῶν Κυμαίων συζύγων, ὅστινες παραλαμβάνουσιν ἐνδεδυμένην ἰσοθῶς τὴν γυναϊκὰ των, ἀλλὰ καμμία ἀναγνώστρια ἄς μὴ ζηλεύσῃ τὴν τύχην τῶν ἀτυχῶν δεσποινίδων τῆς Κύμης καὶ τῶν περιχώρων, αἵτινες δουλεύουσιν ὡς σκλάβαι, ὅσον καλῆς οἰκογενείας καὶ ἂν εἶνε, ὅχι μόνον ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ οἴκου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀμπέλους, θειαφίζουσαι τὰ κλήματα, ὑπὸ τὰς φλογεράς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὅστις μελανίζει καὶ ἐκδαίρει τὴν παρθενικὴν μορφήν των.

Ἡ γραία Κυμαία ἰδοῦσα ὅτι μ' ἐνδιέφερον αἱ πληροφορίες τῆς ἐξηκολούθησε:

— Τὸ φουστάνι τὸ κάνομε ἀπὸ χασέ, τὸ πᾶμε ἔξτὰ τὸν μπογιατζῆ τσαὶ κείνος τὸ βάφει, τὸ κολλάει, τσαὶ τὸ βάζει ἔξτὰ τὴ μηχανὴ γιὰ τὰς σούφρας.

— Καὶ ὅλαις τέτοια φορέματα φορεῖτε;

— Ὅλαις· ποῦ τσαὶ ποῦ καμμία φορεῖ τσαὶ εὐρωπαϊκά. Νά, ἡ κόρη μου ἀπὸ δῶ ὡς τῶρα φοροῦσε τὴ φορεσὰ τοῦ τόπου μας, μὰ ὁ *σασιτικός* της, ποῦνε ἀπὸ τὴν Χαλκίδα, τσ' ἔχει ἐμπόριο μὲ τὴ Σύρα, τὴ θέλει μὲ *ρεπαντιά*, τσαὶ γι' αὐτὸ πήγαμε ἔξτὰ τὴν Ἀθήνα τσαὶ τῆς κάναμε φουστάνι τσαὶ καπελῖνο· μὰ ἡ κόρη μου ἀγαπᾷ τὴ φορεσὰ τοῦ τόπου μας τσαὶ ὅσο εἶνε ἔξτὰ τὴν Κούμη θὰ φορῇ τὰ κουμιώτικα, τσ' ἄμα φεύγῃ θὰ φορῇ τ' ἄλλα.

— Ῥεπαντιά τὰ λέγετε τὰ ἄλλα; ἠρώτησα.

— Ναι, ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ *σασιτικὴ* τοῦ Χαλκιδέως, τσ' αὐταῖς ποῦ τὰ φοροῦν ταῖς λέμε *ρεπαντοῦδες*! καὶ ἐγέλασεν ἀργυρόχρον γέλωτα, ἀποκαλύψαντα τοὺς μαργαριτωδέεις ὀδόντας της.

Ῥεπαντοῦδες! ὦ ταλαίπωροί μου ἀναγνώστριαί! . . .

***

Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς γεφύρας ἀναπνέω μετ' ἀρήτου εὐδαιμονίας τὴν βαλασαμώδη ποντιάδα αὔραν. Δὲν εἶνε πλέον ὁ βαρὺς ἀήρ ὃν καταβιβάζομεν εἰς τοὺς πνεύμονάς μας ἀφ' οὗ διήλθε δι' ἄλλων στομάτων, δὲν εἶνε αἱ δυσώδεις ἀναθυμιάσεις τῆς πόλεως, αἵτινες πυκνοῦνται ὡς θόλος ἡμίχλης ὑπεράνω τῶν ὑπὸνόμενων καὶ τῶν τελεμάτων της· εἶνε ἡ παρθενικὴ ἀναπνοὴ τῆς

θαλάσσης, ἡ φέρουσα εἰς τὰ χεῖλη μου, ἐν δροσερῷ φιλήματι ὑγείας, τὴν ἄλμην τῶν χυμάτων.

Ἐν ᾧ θεωρῶ ἐπιφύσσει τὸ πέλαγος, ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς μου ὑποφύσσει ὁ παιδικός μου πόθος μακρυνῶν ταξιδιῶν.

Ἄ! τί εὐτυχία νὰ μὴ ἔχω, ὡς ὁ δεσμώτης ὀπισθεν τῶν κιγκλίδων τοῦ στενοῦ παραθύρου, τὸν αὐτὸν αἰώνιος ἔριζοντα ἐνώπιόν μου, νὰ μὴ ἔχω δεδουλωμένην τὴν ὑπαρξίν μου ἐντὸς τῶν αὐτῶν τοίχων—διότι ἡ αὐτὴ διὰ παντὸς κατοικία καθίσταται εἰρική—ἐντὸς τῶν αὐτῶν ὁδῶν, ἀλλὰ νὰ ζῶ ἐλεύθερος, ἔχων ἀναπεπταμένον πρὸ ἐμοῦ τὸν οὐρανόν, ἐνώπιον τῆς μεγάλης φύσεως, ἀκούων ἀντὶ ψευδῶν λόγων λαλοῦσαν τὴν θάλασσαν, ἣς ἡ φωνὴ ἐγκλείει κατὰ τὸν ποιητὴν πάντας τοὺς ψιθύρους καὶ πάσας τὰς κραυγὰς

ἀπ' τοῦ φιλοῦ τὸ στεναγμὸ ὡς τοῦ θεριοῦ τὸ βόγγο,

ἀντὶ νὰ συναντῶ ψευδῆ μειδιάματα, μορφὰς ἀντιπαθητικὰς, ἐν τῇ αὐτῇ καμπῇ τῆς ὁδοῦ, τὴν αὐτὴν ὄραν τοῦ περιπάτου, νὰ διακρίνω λευκὸν ἰστίον μακρὰν, μακρὰν, ἢ τολύπην καπνοῦ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἔριζοντος, ὅπου φαίνεται κλίτων ὁ οὐρανός, ἢ, ἐν χαμηλῇ τῆς πεδιάδος πτυχῇ, δασύλλιον κινῶν τὸ πυκνὸν φύλλωμά του εἰς τὴν κούφην τῆς αὔρας πνοῆν, προσκαλοῦν με φιλιῶς ὑπὸ τὴν πρασίην του σιαν.

Ὁ ἄνεμος πνέει ὑγρὸς ἐκ τῆς θαλασσίας δρόσου ἐκδιώκων τῆς κεφαλῆς μου, τῆς καρδίας μου, τῆς ψυχῆς μου, πᾶσαν τὴν συσσωρευθεῖσαν ἀνίαν, πᾶσαν βαρεῖαν ἀνάμνησιν, πᾶσαν πρὸ μακροῦ ἐγκεκλεισμένην λύπην! . . .

Ἀνάπτονται οἱ φανοὶ τοῦ ἀτμοπλοίου· δεξιὰ ὁ πράσινος, ἀριστερὰ ὁ ἐρυθρός καὶ ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ ὁ λευκός.

Κατερχόμεθα νὰ δειπνήσωμεν.

Ὅτε ἀνῆλθον αὐθις ἐπὶ τῆς ἐξέδρας εἶχομεν κάμψῃ τὸ Σούνιον· ἡ Μακρόνησος ἐκτείνεται σκοτεινὴ καὶ πελωρία· φῶτά τινα διαγράφονται ἐπὶ τῆς βουνώδους ἐξῶ ἀκτῆς· δύο πελώριοι καπνοδόχοι ὑψοῦνται φοβεραί, ὡς μαῦροι κίονες κολασμένου τινὸς ἐρείπιου.

Εἶνε τὸ Λαύρειον.

Αἱ οἰκίαι διαγράφονται ὡς συγκεχυμένη λευκὴ μάζα.

Ὁ πηδάλιος μοὶ λέγει:

— Αὐτὸ ποῦ λάμπει 'κεῖ πᾶ εἶνε τὸ Νυχτοχώρι.

— Διατί τὸ λέγουσιν Νυχτοχώρι; ἐρωτῶ.

— Γιατί ἡ εταιρία δὲν τοὺς ἄφινε νὰ κτίσουν· μὰ αὐτοί, μὴ νύχτα κτίσανε ὅπως ὅπως, καὶ τὴν αὐγὴν βρέθηκε χωρὶ καὶ ποῦ ἦτανε χωράφια ἀπὸ βραδύς· γι' αὐτὸ τὸ λένε Νυχτοχώρι.

Αἴφνης ἀκούομεν βλασφημίας ἐν ἀλθωνικῇ γλώσσῃ καὶ ὕβρεις ἐν ἑλληνικῇ ἐγγύς ἡμῶν· οἱ λεμβοῦχοι τοῦ Λαυρείου, πιστοὶ πρὸς τὰς παραδόσεις τοῦ ἐπαγγέλματός των, προσεγγισαντες, ἀπαιτοῦσι διπλάσιον ναῦλον παρὰ τῶν ἐπιβατῶν οὓς ἔφερον· οἱ δυστυχεῖς οὗτοι διαμαρτύρονται ἀπελπιστικῶς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους πληρόνουσι, ζεθυμαίνοντες εἰς ὕβρεις, ὡς ὅλοι οἱ ἀνίσχυροι κατὰ τῶν τυράννων των.

Τὸ βίττσι ἀνασπᾷ τὴν ἄγκυραν καὶ ἀπαίρομεν.

***

Πολλάκις ἤδη ἐσήμανεν ἐν τῇ νυκτί ὁ κώδων, καλῶν εἰς τὸ πηδάλιον τοὺς ναύτας κατὰ δῖωρον. Ἐν τῇ σιγῇ τοῦ μεσονυκτίου μόνον τὸ βαρὺ ἄσθμα τῆς ἀτμομηχανῆς ἀκούεται, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ καταπίπτον ἀφρώδες ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀτμοπλοίου· ἡ θάλασσα, ἣτις ἤρχιζε νὰ ταράσσεται, θραυομένη κατὰ τῆς πρώρας, φωσφορίζει.

Πάντες κατακλίνονται πλὴν τῶν φυλασσόντων τὴν τετραωρίαν ναυτῶν.

Μετὰ βραχὺν ὕπνον ἀφυπνίζομαι βιαίως ἐν τῷ ἀγκλίματι (κουκέτα) τοῦ θαλαμίσκου μου, τῷ ἔχοντι σχῆμα φερέτρου· διὰ μέσου τῆς θαμβῆς παραφωτίδος βλέπω κυανοῦν τοῖχον ἄλμυροῦ ὕδατος, ὅστις κρημνίζεται κατὰ τοῦ σκάφους. Πόσον λεπτὸν εἶνε τὸ χωρίσμα τὸ χωρίζον με ἐκ τοῦ θανάτου! Τὸ ταλαίπωρον πλοῖον προνευστάζει ἀγωνιωδῶς, ὡς καταληφθὲν ὑπ' ἀνεκδιηγήτου τρόμου, στενάζον ὑπὸ τὸν φοβερόν κραδασμόν, τρίζον ὡς νὰ ἐπόνει, ἀντιμαχόμενον ἐν ἀπελπισμῷ κατὰ τῶν οἰδαλέων κυμάτων, ἅτινα καταρρήγνυνται κατ' αὐτοῦ μετ' ἀφροῦ λύσσης, καὶ νῦν ἀνορθοῦνται ὡς θαλάσσια ὄρη πρὸ τῆς πρώρας, νῦν βαραθροῦσιν αὐτὸ εἰς ὑγρὰν ἄβυσσον, καὶ αἴφνης εἰσπηδῶσι μανιωδῶς εἰς τὸ σκάφος διασαροῦντα πᾶν τὸ προστυγχάνον.

Οἱ ναῦται εἶνε διάβροχοι· ὁ γέρον Κυμαίος προσεύχεται ἀλλόφρων· αἱ Κυμαίαι χρησιμοποιοῦσι τὸ στόμα αὐτῶν διὰ τὸν χεῖριστον τῶν προορισμῶν του. Τὴν ἀπελπισίαν αὐτῶν αὐξάνει ὁ μικρὸς *καμαρότος*, διαβολόπαιδον τοῦ Πειραιῶς, δίδων τὰς ἐξῆς παρηγορίας, δσάκις καταβάνει:

— Θὰ ποδίσωμε· μὰ τοῦ κάκου!

— Ἄσχημα τὴν ἔχομε! θὰ πᾶμε φοῦντο!

— Μπᾶ! ἂν πνιγοῦν ὅλοι ἄς πνιγῶ καὶ ἐγώ!.

Ἐξημέρωσεν ὡσεὶ δ' ἐνώκει ἐντὸς τοῦ σκάτους τὸ κακοποιὸν τῆς τρικυμίας πνεῦμα, μετ' αὐτοῦ συναπῆλθε καὶ ὁ καταγιγίζων ἄνεμος· τὰ κύματα, τεταραγμένα εἰσέτι ἐκ τοῦ πολυώρου σάλου, δὲν πλήττουσι πλέον τόσον βιαίως τὸ πλοῖον. Αἰσθάνομαι τὴν ὑπερήφανον ἐκείνην εὐ-

χαρίστησιν, ἥτις καταλαμβάνει πάντα μετὰ τὴν πάροδον τοῦ κινδύνου, καθ' ὃν ὁ θάνατος προσέψαυσε σχεδὸν αὐτόν. Ὁ κάμψας τὸν Καφρέα ἐν τρικυμῳδαί νυκτὶ ὁμοιάζει πρὸς ἄνθρωπον ἐπιστρέφοντα ἐκ μάχης.

Πλησιάζομεν εἰς τὰς ἀποκρήμους καὶ ἀγρίας ἀκτὰς τῆς Ὀχθωνιάς. Ἐπὶ τῶν φαλακρῶν καὶ τεφρῶν βράχων, ἐν ταῖς διαρρωγαῖς τῶν πετρῶν, φύονται θάμνοι, καχεκτικοὶ σχοῖνοι, κανοφυεῖς βάτοι.

Τὰ κύματα θραυόμενα κατὰ τῶν ἀποξύρων ἐξω πετρῶν λαμβάνουσι σχῆμα ἀνθρωπίνου σώματος, σπαργῶντος σώματος Νηρηίδος ἀναρριχωμένης τοὺς βράχους μετὰ τὸ λουτρὸν αὐτῆς, ἐν περιρροῦσῃ ἀφρώδει ἐσθῆτι.

***

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς Κύμης, ὅπου ἀποθεβάζονται αἱ τρεῖς συνεπιθάτιδες μου μετὰ τοῦ συνοδοῦ των· θ' ἀνέλθωσι δι' ὄνων εἰς τὴν ἡμισειαν ὥραν ἀπέχουσιν πατρίδα των, κεκρυμμένην ὀπισθεν τῶν συνδέδρων πτυχῶν καταφύτων λόφων.

Εἶτα ἐπιστρέφομεν μετὰ βραχὺν πρὸς τὰ ὀπίσω πλοῦν εἰς τὴν Πλατάναν, τὸ ἐπίνειον τοῦ παρὰ τὴν Κύμην ἀνθρακωρυχείου τῶν κ. κ. Κουρῆ καὶ Κορωναίου, ὅθεν θὰ παραλάβωμεν γαιάνθρακας.

Ἡ φύσις ἐνταῦθα μετεβλήθη· ἔλειπεν ἡ πένθιμος ἐκείνη καὶ ἀπελπιστικὴ ἀποψὶς τῶν ἡλιοκαύστων βουνῶν, ἡ ἐρήμωσις ἡ ἐξαπλουμένη ἐπὶ τῶν πετρῶδων κοιτῶν τῶν χειμάρρων καὶ τῶν καταξήρων ἀκρωρειῶν· τὸ βλέμμα ἐντροφῆ ἐν τῷ πρασίῳ χρώματι δασείας βλαστήσεως, ἀμπελοὶ ἐν κανονικαῖς στοιχάσιν ἀνέρπουσι μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν λόφων καὶ εἶτα κρημνίζονται μέχρι τοῦ βάθους τῶν κοιλάδων· δασύδενδροι ἐλαϊῶνες ἐκτείνουσι μέχρι τῆς παραλίας τὸ πρασινόφαιον φύλλωμά των.

Εἶνε γραφικώτατη ἡ Πλατάναν μετὰ τὸ ἀμφιλαφὲς δάσος τῶν πλατάνων τῆς, τὴν ξενίζουσιν ἐπὶ τῆς ἀπομεμακρυσμένης ἐκείνης ἀκτῆς τῆς Εὐβοίας τροχιάν, τὴν ἄγρουσαν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχείον, τοὺς ἀμφιθεατρικῶς ὑπερκειμένους τοῦ ὀρμίσκου λόφους καὶ τὴν ὑψηλὰ ἀνορθομένην κώμην Καστροβελᾶν, ἧς αἱ περίοπτοι οἰκίαι λευκάζουσι διὰ τῶν δένδρων.

Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς μόνης ἐν μέσῳ παραπηγμάτων καὶ ἀποθηκῶν οἰκίας τοῦ κ. Κορωναίου, ἀδελφοῦ τοῦ γηραιοῦ στρατηγοῦ, ἐξώστου περὶ ὃν ἀνέρπει, φρίσσουσα εἰς τὴν πνοὴν τῆς θαλασσίας αὔρας, περιπλοκάς κισσοῦ, μεταξὺ δύο δεσποινίδων ἐν οἰκιακῇ στολῇ, ἀνακαλύπτω αὐθις τὴν *καμιζόλαν* καὶ τὴν πολυπτυχὸν ἐσθῆτα τῆς Κύμης. Εἶνε τρεῖς νεαραὶ

κόραι ἐκ Καστροβελᾶ· καὶ ὁμῶς, παράδοξον! μοὶ φαίνονται ὡς μόνον δύο... διότι ἐκ τῶν τριῶν αἱ δύο ἔχουσι τὸ αὐτὸ παράστημα, τὴν αὐτὴν χροιάν, τὴν αὐτὴν ἐκφρασίαν τῆς φυσιογνωμίας, τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν, ἀπὸ τοῦ κιτρίνου *τσεμπερίου*, τοῦ καταπίπτοντος ἐπὶ τῶν ὤμων, μέχρι τῶν σχεδὸν ἀνδρικών πεδίων· νομίζει τις ὅτι ἀόρατος μαγικὸς καθρέπτης ἀντικατοπτρίζει τὴν μίαν, τὴν μόνην ἀληθῆ, καὶ ὅτι ἡ ἄλλη εἶνε ἀπατηλὴ ἀναπαράστασις. Εἰσὶ δίδυμοι ἀδελφαί, Ζαχαροῦλα καὶ Κατίνα, φέρουσαι ἐξ ἡμισείας τὰ δύο αὐτὰ ὀνόματα, συγχεόμενα ὑπὸ τῶν στομάτων ὡς αἱ μορφαὶ των ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἐκάθησαν συνεσταλμένοι ὡς εἶδον ξένους εἰσελθόντας. Ῥίπτουσιν ἐνίοτε ἐφ' ἡμῶν κλόπιον βλέμμα· ἡ αὐτὴ ἐκφρασίς των ὀφθαλμῶν. Λέγεται ἀστεία τις φράσις καὶ μειδιῶσι· τὸ αὐτὸ μειδιάμα. Λαμβάνουσιν ἐν τέλει μέρος εἰς τὴν συνδιάλεξιν ὁ αὐτὸς τόνος τῆς φωνῆς. Εἶνε ἡ αὐτὴ ὑπαρξις εἰς διπλοῦν. Τὸ αὐτὸ σύγγραμμα ἐκτυπωθὲν εἰς δύο ὅμοια ἀντίτυπα.

Κατερχόμεθα, καὶ διὰ τῆς ἀμμώδους παραλίας προχωροῦμεν μέχρι τῆς εὐρείας ἀποθήκης τῶν γαιάνθρακων, καὶ τῆς λιθίνης ἀποβάθρας· ἀμφότεραι εἰσὶν ἐκτισμέναι διὰ σκληροῦ λευκοῦ λίθου, *ὄξυλλθου* ὡς μοὶ τὸν εἶπον, ἐκεῖ που λατομουμένου.

***

Ἐν ᾧ βαδίζομεν ὑπὸ τὴν ἀσταθῆ σκιάν τῶν πλατάνων, μοὶ διηγούνται ἐθιμά τινα τῆς Κύμης καὶ τῶν περὶξ χωρίων.

Τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου εἰς τοὺς καλουμένους στέλλονται ὡς προσκλητήριον τρία μοσχοκάρφια καὶ ἐν κουφέτον ἐντὸς ἐπτυγμένου χαρτίου· ὁ γαμβρὸς παραλαμβάνει ἐν πομπῇ τὴν νύμφην ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου καὶ ἄγει αὐτὴν ἐν ἡχῷ βιολίων εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου πάντοτε τελεῖται ἡ στέψις· τὰ *λαλούμενα* ἀναμένουσιν ἐξω, καὶ μετὰ τὴν τελετὴν συνοδεύουσι μετὰ τὸ παραπονετικὸν των μέλος τὴν νύμφην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ.

Καὶ καλὰ κάμνουσι νὰ τὴν συλλυπῶνται τὴν ταλαίπωρον! Καταβεβλημένη ἐκ τῶν συγκινήσεων τοῦ γάμου, ὅστις ἀποσπᾷ αὐτὴν βιαίως ἐκ τῆς μητρικῆς ἀγκάλης καὶ τὴν ῥίπτει ὑπὸ ξένην στέγην, ψυχῇ καὶ σώματι παραδεδομένην εἰς τινα, ὃν δὲν καλογνωρίζει, κεκμηκυῖα ἐκ τῆς ὀρθοστασίας ὑπὸ τὴν χρυσοκέντητον στολὴν, ὑποχρεοῦται νὰ κεράσῃ ἰδιοχειρῶς ὅλους τοὺς κεκλημένους καὶ διακόσιοι καὶ τριακόσιοι ἂν εἶνε!... "Ἡμιστὰ ἀβροῖ, εἶνε οἱ κύριοι Κυμαῖοι παριστῶντες τὸν γάμον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἀγγαρεῖαν! καὶ ἡ πτωχὴ νύμφη περιέρχεται ἀπὸ ὀμίλου εἰς ὄμιλον, κρατοῦσα τὸν δίσκον, παρακολουθουμέ-

νη ὑπὸ γυναικίος τινος πληρούσης ἐκάστοτε τὸ κενούμενον ποτήριον διότι — πλὴν ἐξαιρέσεων τινῶν — δι' ἐνὸς ποτηρίου καὶ δι' ἐνὸς κοχλιαρίου τοῦ γλυκοῦ ὑπηρετεῖται ἅπας ὁ ἐσμός τῶν *καλεσμένων*.

Ἐν τῷ ὄρμῳ ἐζήτησαν καταφυγὴν ἀπὸ τῆς τρικυμίας γολέται τινές καὶ τρεχαντήρια· κόπερόν τι ἐκ Σύμης φέρει ἐπὶ τοῦ ἴστου τὴν τουρκικὴν σημαίαν, ξενίζουσιν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν ἐκείνων, καὶ ῥίπτουσιν αἰματηρὸν χρῶμα ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Τὸ ἀτμόπλοιο φορτῶναι γαιάνθρακας. Τὸ ὀρυχείον κεῖται ὑψηλὰ εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας· ἀνέρχεται δὲ τις εἰς αὐτὸ διὰ φορητῶν ἀμαξῶν ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς τροχιάς ὑπὸ ἡμιόνων συρομένων, ἀποτελοῦσάν παράδοξον ἵπποσιδηρόδρομον, κατάμαυρον ἐκ τῆς κόνεως τῶν ἀνθράκων, ἐστρωμένον ἐντὸς με φύλλα πλατάνων διὰ τοὺς ἀπαιτητικούς ἐπιβάτας. Ἐκεῖ ἐπάνω ἐργάζονται νεαραὶ χωρικαὶ καθαίρουσαι τὸν ἀνθρακὰ ἐκ τοῦ χώματος, ἡ ὠθοῦσαι χειραμάξας. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἀνθρακωρυχείον! ἀλλὰ τὸ ἀτμόπλοιο συρίζει· τὸ λυκόφως τῆς ἐσπέρας διαχέεται εἰς τὸν ὄρμον. Ἀπερχόμεθα.

***

Ἡ θάλασσα εἶνε ἤρεμος.

Ἀφίνομεν ὀπίσω τὴν Σκύρον, ἥτις, ὀπισθοδρομοῦσα ὀλονέν, ἐξαφανίζεται εἰς τὸν ὄριζοντα.

Αἱ εὐβοϊκαὶ ἀκτὰὶ κυματίζουσι νῦν κατάφυτοι μετὰ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν βουνῶν· οὐλὴ βλάστησις καλύπτει τὰς βράχεις καὶ τὰς χαράδρας· αἱ πύκται καθικνούνται μέχρι τῆς θαλάσσης, ἐκ τῶν βράχων ἐνοπτρίζονται εἰς τὸν ὕγρον καθρέπτην. Ὑψηλὰ, πλησίον τῶν μόλις διακρινόμενων χωρίων φαίνονται λωρίδες καλλιεργημένου ἰδάφους, φυτεῖαι καπνοῦ, ὀπωροφόρα δένδρα.

Παραπλέομεν τὸ Ἄρτεμισιον. Ἡ κεφαλὴ μου πληροῦται ἀναμνήσεων, καὶ παρατηρῶ μετὰ συγκινήσεως τὴν ἐνδοξὸν ἄκραν, ἐφ' ἧς ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου προσηλώθησαν τόσοι ὀφθαλμοὶ Περωσῶν. Εἶνε ἡ αὐτὴ εἰσέτι· ἡ φύσις μένει ἀναλλοίωτος καὶ μόνον ἡμεῖς παρερχόμεθα, ῥέομεν ἀενάως, γενεὰ μετὰ γενεάν, εἰς τὴν ἐξαράνισιν.

Ἡ Σκόπελος καὶ ἡ Σκιάθος διαγράφονται ἐκρινῶς ἤδη εἰς τὸν ὄριζοντα ὑπέρυθρον.

Διξίξ, ἐφ' ὑψηλοῦ βράχου τῆς Μαγνησιακῆς ἄκρας τὰ Τρίκερα μετὰ τὰς περίοπτους οἰκίας των θεῶνται ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς τὰ εἰσπλέοντα εἰς τὸν Παγασητικὸν πλοῖα.

Μαγευτικὸν πανόραμα ἐκτυλίσσεται περὶ ἐμέ. Ὅπισω, τὰ βουνὰ τῆς Εὐβοίας, αἱ ἀκτὰὶ τῆς Στερεᾶς, γραφικῶς πτυσσόμενα καὶ κολπούμενα, καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὄριζοντος ἡ Ὄθρυς,

αἱ Θερμοπύλαι, διαφαινόμεναι ὡς σκιαί, συγχεόμεναι μετὰ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ.

Ἐμπρὸς τὸ Πήλιον, εἰς ἠδὺ ἰώδες λελουσμένον, ἐκ τῆς πολυπτυχοῦ κλιτύος τοῦ ὁποῖου ἀνακύπτουσιν ἐν μέσῳ δένδρων κώμαι καὶ χωρία. Λευκά τινα σύννεφα, ἐν τῷ γαλανῷ στερεώματι οὐρανοδρομοῦντα, ῥίπτουσι μαύρην σκιάν, ἐπαυξάνουσιν τοὺς κυματισμοὺς τοῦ ὄρους. Ἐν τῷ μυθῷ τοῦ Παγασητικοῦ ἀπαστράπτει, ὑπὸ τὸν μεσουρανοῦντα ἥλιον, κατάλευκος ὁ Βῶλος.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΑΝΗΣ.

ΤΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ

ΚΩΜΩΔΙΑ Εἰς ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΥΠΟ Ε. ΛΑΒΙΧΕ ΚΑΙ ΔΕΛΑΚΟΥΡ.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω, ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ

ΛΕΩΝ. Μπᾶ! ὁ Τιβούρκιος!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὁ ἀνεψιός μου!

ΕΡΡΙΕΤΤΑ (κατ' ἰδίαν). Αὐτός!

(Ὁ Λέων πλησιάζει τὴν μητρυιάν του).

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Καλημέρα, θεῖε. Καλημέρα, Λέων... (Χαιρετίζει τὴν Ἐρριέτταν μετὰ συστολῆς). Θεῖα μου...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Καὶ δὲ μοῦ λές τί γίνεσαι; Ἐχω νὰ σε ἰδῶ ἀπὸ τὴν πρωτοχρονιά... ἄλλοτε δὲν ἐξεκολλοῦσες ἀπὸ ἐδῶ...

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ (ἀμυχῶν). Ναί, ἀλήθεια, θεῖε μου, ἀλλὰ εἰξέυρετε, αἱ ἐργασίαι... ἐργάζομαι πολὺ...

ΒΛΑΔΙΝΕ Μπᾶ!

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ναί, ὑπερβολικά. (Μεταβάλλων τόνον φωνῆς). Ὁ μπαμπᾶς δὲν ἤλθε ἀκόμη;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὅχι ἀκόμη, τὸν περιμένομεν.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Μοῦ παρήγγειλε νὰ ἀνταμώσωμεν ἐδῶ.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἀλλέως δὲν θὰ ἤρθεσο... Ἐχω νὰ σε μακλώσω... ἀλλὰ ὑστερότερα... Τώρα ἔχω μερικοὺς ποῦ με περιμένουν... μείνε νὰ κρατήσης συντροφιά τῆς θείας σου... Ἐλα, Λέων... Τὰ εἶπαμε λοιπόν, θὰ λέγω πῶς εἶνε δική σου δουλειά.

(Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ Λέοντος ἀριστερᾶ).

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΕΡΡΙΕΤΤΑ, ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ

(Ἡ Ἐρριέττα, ἥτις ἐκάθησε μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Τιβούρκιου καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἐργόχειρόν της εὐ-

θός ως εξήλθεν ὁ Βλαδινὲ ἐγείρεται καὶ διπλώ-
νει αὐτό).

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ (*πλησιάζων αὐτὴν μετὰ διαστα-
μοῦ*). Δὲν ἐργάζεσθε πλέον, θεία μου... ἐτε-
λειώσατε, φαίνεται...

(Ἡ Ἐρριέττα χαιρετίζει αὐτὸν αὐστηρῶς καὶ ἐξέρχεται δεξιά).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ, εἶτα ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ (*μόνος, ἀφ' οὗ παρηκολούθησε
διὰ τοῦ βλέμματος αὐτὴν ἐξερχομένην*). Τὰ
ἴδια πάντοτε! ἀκόμη εἶνε θυμωμένη... Εἶνε
χαριεστάτη ἢ θεία μου... ἀλλ' εὐερέθιστος...
ὑπερβολικὰ εὐερέθιστος! (*Θόρυβος ἐν τῇ προ-
θαλάμῳ*).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (*εἰσέρχεται*). Εἶδες ἐκεῖ ἀμαξη-
λάτην!... Θέλει καὶ μπαξίσι... Ἄς τα
καὶ τὰ ζεύρω! (*Ἀποθέτει τὸν ὀδοιπορικὸν
του σάκκον εἰς τὸ βάθος, ἀριστερά*).

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Μπᾶ! ὁ μπαμπᾶς!... Κα-
λημέρα, μπαμπᾶ!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἄ! σὺ εἶσαι, ἀγόρι μου!...
ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ (*προστρέχων ἔνα τὸν ἀσπασθῆ*).
Ἐπιτρέπετε;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (*ἀνακόπτων αὐτόν*). Μιὰ στι-
γμή... Νὰ ἰδοῦμε... Ἡ ἐργασία;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Καλὴ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἡ συμπεριφορὰ;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ἐξαιρετός.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἡ διαγωγή;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ἀμεμπτος.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Καλὰ... Φίλησέ με. (*Ἀσπά-
ζονται ἀλλήλους. — Κατ' ἰδίαν*). Ἐτσι πρέ-
πει νὰ διευθύνωνται τὰ παιδιὰ!

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ὅλοι καλὰ εἰς τὸ Ἐλμπέφ;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἐτσι κ' ἔτσι... τὰ βαμβά-
κια ξεπέφτουν· ἀλλὰ ἡ τσόχα παίρνει ἀπάνω
της. (*Πρὸς αὐτὸν ζωρῶς*) ὦ! θὰ τοὺς δώ-
σωμεν ἐπὶ τέλους νὰ καταλάβουν!

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ποιοί;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ποιοί! οἱ Ἄγγλοι!... Ἐ-
βαλα εἰς ἐνέργειαν ἄλλους δεκαπέντε ἐργα-
λειούς... γὰ νὰ τοὺς κάμω νὰ σκάσουν!...
Ποῦ εἶναι ὁ ἀδελφός μου;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Εἰς τὸ γραφεῖόν του... ὑπά-
γω νὰ τοῦ ἀνγγεῖλω... (*Προχωρεῖ πρὸς
ἐξόδον*).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ὅχι... μὴ τὸν ἀπασχολῆς...
Ἄς τὰ εἰποῦμε... Εἶπαμε λοιπὸν πῶς ἐργά-
ζεσαι;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ναί, μπαμπᾶ!...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Εἶναι ἀλήθεια;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ἀμφιβάλλετε;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ὅχι... ἀλλ' ἐγὼ πιστεύω μόν-
ον ὅσα βλέπω... Ἐχεις ὑποθέσεις εἰς τὸ δι-
καστήριον;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ὅχι ἀκόμη... δὲν ἔχω ὑπο-
θέσεις... ἀλλὰ παραδίδω μαθήματα... προ-
γυμνάζω εἰς τὰ νομικά...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Καὶ βγάνεις χρήματα;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ναί, μπαμπᾶ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Πόσα;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ (*ἐνδοιάζων*). Μά...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Πόσα;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ (*μὲ ἀπόφασιν*). Τετρακοσίας
δραχμὰς τὸν μῆνα!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Δὲν εἶναι ἄσχημα... Δεῖξέ
ταῖς μου.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Δὲν ταῖς ἔχω ἐπάνω μου.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἐμᾶσαι τί σοῦ εἶπα... ὅταν
σοῦ περισσεύουν χρήματα... ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ...
στέλλε τὰ μου.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ναί, μπαμπᾶ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Σοῦ ὑπασχέθηκα δέκα τοῖς ἑκα-
τὸν τόκον... διὰ νὰ σὲ ἐνθαρρύνω... ἀλλ'
ἀκόμη δὲν εἶδα τίποτε.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ἀργότερα... φέτος ἐξώδευσα
εἰς ἐπιπλα...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἄ! θὰ ἔλθω αὔριον νὰ ἰδῶ πῶς
ἔχεις συγυρισμένο τὸ σπίτι σου.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Καὶ ἐπειτα ἀγόρασα ἐν ὠρολόγι,
χρυσό... μὲ τὴν ἀλυσίδα του. (*Δεικνύει*)
Αὐτό.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ὁρολόγι 'ς τὰ Παρίσια! Τί νὰ
τὸ κάμης!... Ὅπου γυρίσης καὶ ὅπου σταθῆς
εἶναι ὠρολόγια 'ς τοὺς τοίχους, καὶ 'μποροῦσαι
νὰ οικονομῆθῃς μὲ αὐτά.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

Οἱ αὐτοί, ΒΛΑΔΙΝΕ καὶ ΛΕΩΝ.

ΒΛΑΔΙΝΕ (*εἰσερχόμενος, πρὸς τὸν υἱὸν του*).
Σοῦ λέγω πῶς ἔχουν δίκαιον... Δὲν ἔχουν
κάμμικαν ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσουν τὸν φόρον
διὰ τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα!

ΛΕΩΝ. Μά, πατέρα... αὐτὸ εἶναι τὸ ἔθιμον...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Τοὺς ἐνοικιάζω ἕνα σπίτι... ἔχουν
λοιπὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐμβαίνουσιν καὶ νὰ ἔγαι-
νουν ἐλευθέρως... Δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν πα-
ράλογα πράγματα!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (*παρεμβαίνων*). Ἄφ' οὗ σοῦ
λέγουν πῶς αὐτὸ εἶναι τὸ ἔθιμον...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Μπᾶ! ὁ Φραγκίσκος! δὲν σὲ εἶδα...
Πέρασες καλὰ εἰς τὸ ταξίδι;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Πολὺ καλὰ! (*Σφίγγουσι τὰς
χεῖρας ἀλλήλων*).

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὅλοι καλὰ εἰς τὸ Ἐλμπέφ;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἐτσι κ' ἔτσι... Ἡ τσόχα
παίρνει ἀπάνω της.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἄ... χαίρω πολὺ!

ΛΕΩΝ. (*χαιρετίζων τὸν Φραγκίσκον*). Τὸ
λοιπὸν, θεῖέ μου... δὲν με ἀναγνωρίζετε;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Μπᾶ! ὁ Λέων!... ὁ ἀνεψιός
μου! (*Ὁλιθεῖ τὴν χεῖρά του*).

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἐχεις δύο χρόνια τώρα νὰ τὸν
ἰδῆς... ἔβγαλε μουστάκια.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἄ!... τοῦ ἔδωκες τὴν ἄ-
δειαν;...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Εἰς τί;... Νὰ ἔγῃ μουστάκια;
καὶ τί ἔχω νὰ κάμω ἐγώ;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Μπᾶ! καὶ εἰς τί σοῦ χρησιμεύει
λοιπὸν ἡ πατρικὴ σου ἐξουσία;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Μά ἔχει ὅμως καὶ ὁ δικός σου.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Αὐτός;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Μοῦ φαίνεται, ὅτι... (*Κυττάζει
τὸν Τιβούρκιον. Κατ' ἰδίαν*). Μπᾶ! τὰ ἐξέ-
ρισε!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Καὶ τί κάνει αὐτός ὁ παλλη-
καρῆς μὲ ταῖς μουστάκαις του;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Εἶνε δικηγόρος.

ΛΕΩΝ. Εἶμαι δικηγόρος.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὅπως ὁ ἐξάδελφός του.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἐχει ὑποθέσεις;

ΛΕΩΝ. ὦ! ὄχι ἀκόμη...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Καλέ, τί εἶνε αὐτό; Δὲν ἔχουν
λοιπὸν ὑποθέσεις οἱ δικηγόροι εἰς τὰ Παρίσια!..
Καὶ τί δουλειὰ κάμνεις τότε;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Μπᾶ, γυρίζει... πηγαίνει εἰς τὰς
συναναστορφάς...

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ, (*πρὸς τὸν πατέρα του*). Νά,
βλέπετε.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ, (*πρὸς τὸν Τιβούρκιον*). Σοῦτ!
σὺ μὴ τ' ἀκούς αὐτά!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἐπειτα μὲ βοθηεῖ εἰς τὴν διοίκησιν
τῆς περιουσίας μου. Τὸν ἔχω πληρεξούσιον.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Αὐτὴ ἡ δουλειὰ δὲν εἶναι κο-
πικαστικὴ!

ΛΕΩΝ, (*κατ' ἰδίαν*). Τί ἀνακατώνεται τώρα
αὐτός! (*Προχωρεῖ ἀριστερά*).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἐγὼ ἔχω ὡς ἀρχὴν, ὅτι ὁ νέος,
ἅμα γεινῆ εἰκοσι ἐτῶν, εἶναι πλέον ἄνδρας...
καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸν συντηρῆ πλέον ἡ οἰκογέ-
νειά του. (*Πρὸς τὸν Τιβούρκιον*). Ἄκουέ τα
αὐτὰ σοῦ!

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ναί, μπαμπᾶ!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Πῶς! νὰ μὴ τὸν συντηρῆ; καὶ
τότε μὲ τί νὰ ζήσῃ;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ, (*δεικνύων τὸν Τιβούρκιον*). Κυτ-
ταξε αὐτὸν ἐδῶ... Ἄμα ἔγεινε εἰκοσι ἐτῶν
καὶ μιᾶς ἡμέρας, δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ πλέον
τίποτε ἀπὸ ἐμὲ... Τοῦ εἶπα: «εἶσαι ἄνδρας...
Κάμε τὴ δουλειὰ σου ὅπως ζεύρεις...» καὶ
τὴν ἔκαμε... Ἐδῶσε ἀπὸ ἐδῶ, ἔδῶσε ἀπὸ

ἐκεῖ... εἰργάσθη... κάμνει παραδόσεις...
τέλος πάντων ἔγανει τὸ ψωμί του... Εἶναι
ἀλήθεια;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ναί, μπαμπᾶ.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὅθ' τοῦ στέλνης ὅμως κἄτι τι ἐ-
νίστε;...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Πέντε εικοσάδραχμα εἰς τὴν
ἐορτὴν μου, καὶ ἄλλα πέντε εἰς τὴν πρώτην
τοῦ ἔτους... Τὰ καταθέτω διὰ λογαριασμὸν
τοῦ εἰς τὸ ταμεῖόν μου, μὲ τόκον δέκα τοῖς
ἑκατόν... καὶ τοὺς τόκους τοὺς καταθέτω καὶ
ἐκείνους...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὁραῖα θὰ τὰ περνᾷ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἐδοκίμασε τὸν πρώτο χρόνο νὰ
μὲ παίξῃ διὰ νὰ ἔγῃ τίποτε... Μοῦ ἔγραφε
ἱστορίας τραγικὰς διὰ νὰ μὲ συγκινήσῃ... Τοῦ
ἔκοψα τὴν πῆττα μὲ δύο λέξεις... τοῦ ἔγραψα:
«Ἄς τα καὶ τὰ ζεύρω... Σὲ φιλῶ, ὁ πατέρας
σου.»

ΒΛΑΔΙΝΕ. Καὶ σὲ ἀγαπᾷ;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Μὲ ἀγαπᾷ, λέει; (*Ἀποτόμως
πρὸς τὸν Τιβούρκιον*). Μὲ ἀγαπᾷς, βρέ;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. ὦ! ναί, μπαμπᾶ!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Νά... βλέπεις!

ΒΛΑΔΙΝΕ, (*κατ' ἰδίαν*). Τὸ ζεύρω κ' ἐγώ!..

Ἄφ' οὗ τὸν ἐρωτᾷ μὲ τέτοιον τρόπον!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Καὶ τοῦ ἰδικοῦ σου;... τί τοῦ
δίδεις τὸν μῆνα;

ΛΕΩΝ, (*κατ' ἰδίαν*). Εἶναι ἀδιάκριτος ὅμως
ὁ κύριος θεῖός μου!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Μά... ὅτι μοῦ ζητήσῃ... δὲν
κρατῶ λογαριασμὸν...

ΛΕΩΝ. Ὅταν δὲν ἔχω χρήματα, τὸ λέγω εἰς
τὸν πατέρα...

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Ἐτσι, τὸ καταλαμβάνω!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ, (*πρὸς τὸν Τιβούρκιον*). Μὴ τὰ-
κοῦς αὐτὰ σοῦ! (*Ἐπαγαλαμβάνων τὴν φράσιν
τοῦ Λέοντος*). ὅταν δὲν ἔχω χρήματα, τὸ λέ-
γω εἰς τὸν πατέρα... Ὅθ' τοὺς δίνῃ νὰ κα-
ταλάβουν, μοῦ φαίνεται!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὁ Λέων δὲν ζητεῖ ποτὲ παράλο-
γα...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ, (*δεικνύει τὸν Τιβούρκιον*). Ὅτε
ἐγεννήθη αὐτός ὁ παλληκαρῆς, τοῦ ἀνοιξά ἀ-
μέσως μερίδα... τὴν μερίδα Τιβουρκίου...
Ἐεύρεις πόσα ἐξώδευσα δι' αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἡ-
μέραν τῆς γεννήσεώς του ἕως τώρα;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὅχι.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Δώδεκα χιλιάδας δραχμὰς...
Πῶς σοῦ φαίνεται;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Σχεδὸν τίποτε... ὄλα, ὄλα;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ὅλα!... δώδεκα χιλιάδας
δραχμὰς καὶ εἰκοσι λεπτὰ διὰ τὰ ταχυδρομικὰ
τῆς ἐπιστολῆς, ποῦ τοῦ ἔγραφα πῶς δὲν θὰ τοῦ
στείλω πλέον τίποτε.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Σὲ συγγαίρω... Διὰ τὸν Λέοντα

ἐγὼ ἐξώδευσα τούλαχιστον τὰ διπλάσια...

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας δραχμᾶς! Τόσον πολλά!

ΒΛΑΔΙΝΕ. ὦ! δὲν μετανοῶ καθόλου... Ἄπεκτησα υἱὸν κάλλιστον... φίλον μᾶλλον!

ΛΕΩΝ. (συρρικνημένος). ὦ, ναί! ὁ ὅποιος σὰς ἀγαπᾷ... καὶ σὰς σίβεται, ὡς τὸν ἄριστον, τὸν ἀγαθώτατον καὶ φιλοστοργότατον ἀπὸ ὅλων τῶν πατέρων. (Ἀσπάζονται ἀλλήλους).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. (κατ' ἰδίαν). Ἄς τα καὶ τὰ ξεύρω!... μούργεται νὰ σκάσω!... (Μεγαλοφώνως) Πού εἶναι τὸ δωμάτιόν μου;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Τὸ ἴδιο ποῦ εἶχες καὶ ἄλλοτε... πλησίον εἰς τὸ γραφεῖόν μου.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. (λαμβάνει τὸν ὀδοπορικὸν του σάκκου· πρὸς τὸν Τιβούρκιον). Θὰ φάμε μαζὶ ἀπόψε... καὶ θὰ περάσωμεν τὴν βραδεῖά μαζὶ.

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. (κατ' ἰδίαν). Τί ἀγγορεῖα!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Πῶς;

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Σεύρετε... ἀπόψε ἔχω ἓνα μάθημα... σπουδαιότατον!

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. Ἐ, καλά... τρώγω τότε μαζὶ μὲ τὸν θεῖόν σου... καὶ αὐριον ἔρχομαι νὰ σέ ἴδω... νὰ ἰδῶ καὶ τὸ οἰκοκυριό σου. Τώρα σέ εἶδα... πηγαίνεις καλά... τρέξε εἰς ταῖς δουλειαῖς σου!

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ. Χαῖρε, μπαμπᾶ... θεῖέ μου... Λέον (ταπεινῆ τῆ φωνῆ πρὸς τὸν Λέοντα). Ἐ! σοῦ τὴν ἑγάνει τὴν ψυχὴ ὁ μπαμπᾶς μου ἢ ὄχι; (ἐξέρχεται).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ. (κατ' ἰδίαν, βλέπων ἐξερχόμενον τὸν Τιβούρκιον). Νὰ... ἔτσι τὰ θέλω ἐγὼ νὰ εἶναι τὰ παιδιὰ. (Ἐξέρχεται ἀριστερὰ πρὸς τὸ βάθος).

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

ΒΛΑΔΙΝΕ, ΛΕΩΝ, εἰς ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ καὶ ΛΟΥΚΙΑ.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Δώδεκα χιλιάδας δραχμᾶς ἓνας νέος εἰκοσι ἑτῶν!

ΛΕΩΝ. Βέβαια... ὁ θεῖός μου ἀγαπᾷ τὴν εὐθνήν ἀνατροφήν τῶν τέκνων.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Τί νὰ σου εἰπῶ... ἐγὼ προτιμῶ τὴν ἀκριβήν.

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. (εἰσέρχεται ἐκ τοῦ βάθους μετὰ τῆς Λουκίας). Καλημέρα, Βλαδινέ. (Ὁ Λέων προσέρχεται πρὸς τὴν Λουκίαν καὶ τὴν ὀδηγεῖ δεξιὰ, ὅπου αὐτὴ κάθεται).

ΒΛΑΔΙΝΕ. ὦ! ὁ Ὀβερτίνος... Καλέ, τί εἶχες;

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. (σιγὰ πρὸς τὸν Βλαδινέ). Τίποτε... ἀπομάκρυνε τὰ παιδιὰ... ἔχω κἄτι τι νὰ σοῦ εἰπῶ ἰδιαιτέρως.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Εἰς ἐμέ; (Πρὸς τὸν Λέοντα). Ὁ-

δήγησε τὴν Λουκίαν εἰς τὴν μητέρα σου... νομίζω πῶς ἔχει κἄτι τι νὰ τῆς δώσῃ.

ΛΟΥΚΙΑ. (ἐγείρεται). Τὸ ἐργόχειρόν της... διὰ τὸ λαχεῖόν μου... Σὰς ὁμολογῶ εἰλικρινῶς πῶς αὐτὸ ἴσα ἴσα ἦλθα νὰ τῆς ζητήσω.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Πηγαίνετε, παιδιὰ μου. (Ἡ Λουκία καὶ ὁ Λέων ἐξέρχονται δεξιὰ).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

ΒΛΑΔΙΝΕ, ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ

ΒΛΑΔΙΝΕ. Λέγε μου λοιπόν... εἶσαι πολὺ τεταραγμένος.

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Τὸ πιστεύω... ἔχω τρεῖς νύκτας, ποῦ δὲν ἐκλείσα μάτι.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Πῶς; εἶναι ἀσθενής ἡ γυναῖκά σου;

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Ὅχι, φίλε μου... ἓνα μῆνα τώρα ἔχω νὰ λάβω εἰδήσεις διὰ τὴν Ὀρλιαν Ἀγγελικήν.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Τί; ποῖαν ὠραϊκὴν Ἀγγελικήν;

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Ἐν πλοῖον, τὸ ὅποιον περιμένω ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἄ! ἔτσι εἰπέ μου, ἀδελφέ... καὶ ἐγὼ ἐνόμισα πῶς ἡ Ὀρλιαν Ἀγγελική ἦτο καμμίζ...

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Ἐπρεπε νὰ ἦναι φθασμένη εἰς τὴν Ἀθήρην πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος...

ΒΛΑΔΙΝΕ. (συμπληρῶν τὸν λόγον του). Μοῦ ἐφάνη πολὺ ἄτοπον...

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Καὶ κάμμια ἀπολύτως πληροφορία δὲν ἦλθε περὶ αὐτῆς...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Θὰ καθυστέρησε, φαίνεται, τὸ πλοῖόν σου.

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Νὰ ἦτο αὐτὸ μόνον... Πρὸ δύο μηνῶν ἔμαθον, ὅτι κατάρθρωσε νὰ διαφύγῃ τὰ πολεμικὰ πλοῖα, ποῦ εἶχον εἰς ἀποκλεισμόν τοὺς λιμένας τῶν Νοτίων Ἀμερικανῶν, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὄν θρον... Ἴσως ὅμως κατὰ τὴν ἐπάνοδον συνελήφθη ἀπὸ τὰ ἀμερικανικὰ καταδρομικά.

ΒΛΑΔΙΝΕ. ὦ! διάβολε!

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Καὶ ἐν πλοῖον χαμένον... κατάφορτον ἀπὸ βαμβάκι... καὶ σήμερον τὸ βαμβάκι... εἶναι χρυσός!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Τὸ ἔχεις ἀσφαλισμένον;

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Ὅχι! καμμία ἐταιρία δὲν ἀνεδέχτο νὰ τὸ ἀσφαλίσῃ, διὰ τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου... Καὶ ἐγὼ μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ πωλήσω τὸ φορτίον ἀνέλθα ὑποχρεώσεις... Πλησιάζει νὰ λήξῃ μία συναλλαγματοκτικὴ μου... καὶ ἂν μεθαύριον τὸ μεσημέρι δὲν πληρώσω ἐν ποσόν... τὸ ὅποιον δὲν ἔχω, θάναγκασθῶ ἴσως νὰ ἀναστειλῶ τὰς πληρωμὰς μου.

ΒΛΑΔΙΝΕ. ὦ Θεέ μου! ταλαίπωρε φίλε

μου!... καὶ πόσα... πόσα σοῦ χρειάζονται;

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Μοῦ χρειάζεται ποσὸν ὑπέρογκον...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὑπέρογκον;

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Ἐρριφοκινδύνευσα ἄλην μου τὴν περιουσίαν... καὶ μοῦ λείπουν ἀκόμη πενήντα χιλιάδες δραχμαί.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἄ! εὐχαριστῶ... μὲ ἐτρόμαξες.

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Πῶς;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἐφοβήθην μήπως δὲν δυνηθῶ νὰ σοῦ τὰς δανείσω.

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Τί! σὺ;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Βέβαια.

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Ἄ! ὄχι!... αὐτὸ δὲν γίνεται... δὲν θέλω.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Διατί;

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Διότι... ἂν τὸ πλοῖόν μου δὲν ἔλθῃ... δὲν εἶμαι βέβαιος ἂν θὰ ἠμπορέσω νὰ σοῦ τὰ ἀποδώσω.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Καὶ τί ἀξίαν θὰ εἶχε τὸ δάνειον, ἂν ἤμην βέβαιος πῶς θὰ τὸ πληρώσῃς; Ὅθ ἦτο τὸ ἴδιο ὡς νὰ ἐδάνειζα τὴν Ἐθνικὴν τράπεζαν!...

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Ἀλλά...

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἐλα, φίλε μου... Γουστάβε!... μὴ κάμνης παιδιάστικα πράγματα.

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. (μειδιῶν). Γουστάβε!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Εἶναι τὸ ὄνομά σου... ἔτσι δὲν σε ἔλεγα ἄλλοτε;... τὸν καιρὸν ποῦ εἴμεθα συμμαθηταί... ἐνθυμεῖσαι; Ὅταν φθάνωμεν εἰς ἡλικίαν δὲν ἐκστομιζόμεν τὸ κύριον ὄνομα... ἀπὸ φόβον μὴ φανῶμεν γελοῖοι... Ἀλλ' ὅταν εὐρισκόμεθα μόνοι μας... χωρὶς κανένα ἄλλον ἐμπρός... δύο παλαιοὶ φίλοι... εἶναι τόσον εὐχάριστον νὰ ὁμιλοῦν μετὰ τῶν ὅπως ἄλλοτε...

Ἐλα τώρα... Εἴμεθα μόνοι μας... λέγε με καὶ σὺ Κάρλον... θὰ μοῦ προξενήσῃ πολλὴν χαρὰν...

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. (Περιπτυσσόμενος αὐτόν). Κάρολε!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Γουστάβε! (Ἀσπάζονται ἀλλήλους). Ἄ! μοῦ φαίνεται πῶς ἐξανόησα!

ὈΒΕΡΤΙΝΟΣ. Τί ἐξαιρετὸν φίλον ποῦ ἔχω!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἐλα, Γουστάβε, μὴ λέγῃς σέ παρκαλῶ ἀνοησίας! Ὅθ ὑπάγω νὰ φροντίσω διὰ τὰ χρήματα... καὶ μεθαύριον τὸ μεσημέρι ἡ δουλειά σου θὰ ἦναι τελειωμένη... Τὸ βαμβάκι σου θὰ ἔλθῃ... Ὅθ περάσῃ ἐμπρός ἀπὸ τὴν μίτη τῶν Ἀμερικανῶν... Ὅθ τὴν πάθουν καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν οἱ Ἀμερικανοὶ σοῦ τὸ λέγω ἐγὼ! (ἐξέρχεται ἀριστερὰ).

(Ἐπεται συνέχεια).

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

Ὅτε πρὸ δύο περίπου μηνῶν διεδόθη, μεθ' ὅας ταχύτητος διαδίδονται αἱ δυσάρεστοι εἰδήσεις, ὅτι τὸ Παρθεναγωγεῖον τῆς κ. Λασκαρίδου μέλλει νὰ διαλυθῇ, τὸ ἄκουσμα κατ' ἀρχὰς προύξενεν ἐκπλήξιν. Πατέρες, μητέρες μετέβαινον ἀνήσυχτοι νὰ ἐρωτήσωσιν ἂν εἶχετο ἀληθείας ἡ δυσάρεστος διάδοσις, καὶ ὅτε ἐβεβαιούντο περὶ τούτου ἀπήρχοντο περίλυποι, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἀφίετο ἡμιτελής ἡ ἀγωγή τῶν τέκνων των, οἶαν τὸ Παρθεναγωγεῖον ἐκεῖνο ἠδύνατο νὰ παράσχη.

Τὴν ἀπόλυτον εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο ἐμπιστοσύνην τῆς εὐφρονούσης κοινῶνίας ἐδεικνυσιν ὅτι καθηγηταὶ δοκιμώτατοι ἔχοντες τὰ τέκνα των ἐν αὐτῷ, ὑπολαμβάνοντες δ' ὅτι ἡ διάλυσις ἐπήρχετο δι' οἰκονομικοὺς λόγους, προσήνεγκον ἑαυτοὺς νὰ διδάσκωσι δωρεάν, ὅπως διατηρηθῇ τὸ Παρθεναγωγεῖον.

Ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς πόλεως, μετὰ τῶν ἀρίστων δεσποινῶν τῆς ἀθηναϊκῆς κοινῶνίας, αἰτνες συνέδεον μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου τὰς συγμνητικὰς ἀναμνήσεις τῆς ἡθῆς των, καὶ αἰτνες, μητέρες γενόμεναι, ἐπεριπῶσαν παρὰ τῆς κ. Λασκαρίδου τὰ τέκνα των, νὰ πῶσιν ἐκ τῆς αὐτῆς δροσερᾶς καὶ διαυγοῦς πηγῆς ἧς ἠσθάνοντο αὐταί, ἐκ πείρας, τὴν εὐεργετικὴν δύναμιν ἐν ταῖς πλατεῖαις μετὰ τῶν ἐνδιαφερομένων περὶ τῆς παιδείας ἀνδρῶν, ἐχόντων ἤδη μεμορφωμένην περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου γνώμην, ἡ αὐτὴ ἐρώτησις ἐπανελαμβάνετο, ὡς θλιβερὰ ἐπωδός, μετὰ πᾶσαν συνδιάλεξιν.

Εἶτα ἤρχισαν αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιστολαὶ τῶν ἐν τῇ ξένη, ἐν Ρωσίᾳ, Βλαχίᾳ, Γαλλίᾳ, Αἰγύπτῳ, ἐλληνικῶν οἰκογενειῶν, ἐπιστολαὶ παρακαλοῦσαι νὰ διατηρηθῇ τὸ σχολεῖον ἢ κ. Λασκαρίδου, ἐκ τοῦ συρρικνημένου δὲ ὕψους τῶν γραφόντων κατεφαίνετο καὶ ἡ πρὸς τὰ τέκνα των τὰ ἀπομεμακρυσμένα στοργῆ καὶ ἡ πρὸς τὸ ἐκπαιδευτήριον, ἐν ᾧ εἶχον ἐμπιστευθῆ αὐτὰ, ἀμετρος ἐκτίμησις.

Πραγματικῶς, πολλοὶ δὲν ἠδύνατο νὰ νοήσωσι τὰς Ἀθήνας ἀνευ τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου. Ἐπὶ εἰκοσιτρία ἔτη ἐπιδράσαν ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, πρῶτον ἐρχόμενον εἰς τὸ πνεῦμα ὅτε ἐγένετο σκέψις περὶ ἐλληνοπρεποῦς διαπαιδαγωγῆσεως τῶν Ἑλληνίδων, ἀπετέλει ὄργανικόν μέρος τῆς πρωτεύουσας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἀπροσδόκητος κατάπαυσις τῆς δράσεως αὐτοῦ, ἡ αἰφνιδία ἐξαφάνισις του, μετέβαλλε τὴν κα-

τάστασιν τῶν Ἀθηνῶν ὡς θὰ μετέβαλλε τὴν ὄψιν αὐτῶν ἢ ἐξαφάνισις μνημείου τινός, ἀναποσπάστως μετὰ τῆς πόλεως συνδεομένου, μνημείου ὅπερ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸ καλόν, καὶ ἐκ μακρᾶς συνηθείας, ἐγένετο ἀπαραίτητον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἡμῶν.

* *

Τὸ «Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον» ἰδρύθη τῷ 1864. Ἐπὶ τριετίαν διηυθύνετο ὑπὸ τῆς σεβασμίας Φ. Μ. Χίλλ, ἧτις ἐν τῷ θερμῷ φιλελληνισμῷ τῆς παρέσχεν ἀληθεῖς ἐκδουλεύσεις ὑπὲρ τῆς ἀγωγῆς τῶν Ἑλληνίδων, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου τὴν ὑποδιεύθυνσιν εἶχεν ἢ νεαρὰ τότε κ. Αἰκατερίνη Λασκαρίδου, ἧτις ἀπὸ τοῦ 1867 ἀνέλαβεν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς τὴν διεύθυνσιν τοῦ παρθεναγωγείου, τῇ συνεργασίᾳ τῶν ἀρίστων πάντοτε καθηγητῶν καὶ διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, ἃς παρεσκεύαζε κατὰ τὸ πλεῖστον ἢ ἰδίᾳ.

Ἐκπαιδευτήριον ἐν ᾧ ἐδίδαξαν ὁ Μεθόδιος, ὁ νῦν ἐπίσκοπος Σύρου, οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ι. Πανταζίδης, Α. Δ. Κυριακός, Β. Λάκων, Τ. Ἀργυρόπουλος καὶ Σ. Σακελλαρόπουλος καὶ οἱ κ. Ι. Μοσχάκης, Ἀργυριάδης, Γραμματικόπουλος, Σπαθᾶκης, Μυλωνᾶς καὶ τόσοι ἄλλοι, ἐκπαιδευτήριον ὅπερ ἐνεψύχου ὁ φλογερὸς ἐνθουσιασμός τῆς λογικῆς καὶ ἄριστα ἡγμένης διευθυντῆρος αὐτοῦ ἐπόμενον ἦτο ν' ἀναχθῆ εἰς τόσον ὑψηλὴν περιωπὴν.

Σκοπὸς τοῦ ἰδρύματος τούτου, ὅπερ ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς του οὐδέποτε ἐγένετο ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις, ἦτο ἢ ἐπὶ ὀρθῶν βάσεων θρησκείας καὶ φιλοπατρίας ἐκπαιδεύσει τῶν Ἑλληνίδων πρὸς διάπλασιν χαρακτῆρων ἀληθῶς ἑλληνοπρεπῶν καὶ ἀφωσιμένων εἰς τὴν μετὰ λόγου ἐκπλήρωσιν ὅλων τῶν καθήκοντων τῆς γυναικός· δι' ὃ εἰς τὸ «Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον» εἰσήχθησαν τὰ τελειότερα συστήματα ἀγωγῆς καὶ παιδείσεως.

Ἀπὸ ἐπταετίας μάλιστα, ὅτε ἡ κ. Λασκαρίδου ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἐπὶ ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος περιουσίας αὐτῆς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ὅπου μετέβη νὰ ἰδῆ λειτουργοῦντα τὰ ἄριστα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐκπαιδευτηρίων, ἐξ ἀκραιφνοῦς ζήλου πρὸς τὸ ἔργον, εἰς ὃ εἶχεν ἦδη ἀποφασίσῃ ν' ἀφοσιώσῃ τὸν βίον τῆς, εἰσήγαγε τὴν Φροβελιανὴν μέθοδον, τὸ πρῶτον μὲν ἔτος εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον μόνον, ἀπὸ ἐξαετίας δὲ καὶ εἰς πάσας τὰς τάξεις τοῦ Παρθεναγωγείου.

Ἡ μέθοδος αὕτη, τείνουσα εἰς τὴν ἐναρμόνιον ἀνάπτυξιν πασῶν τῶν δυνάμεων τοῦ παιδός, ἐταυτίζετο οὐσιωδῶς πρὸς τὸν ἀρχῆθεν σκοπὸν τοῦ Παρθεναγωγείου, ὅθεν εὖρε προπαρεσκευα-

σμένας τὰς μαθητριάς, εὐχερῶς δὲ καὶ ταχέως εἰσαχθεῖσα ἐκαρποφόρησε.

Κατὰ τὴν ἐπταετίαν λοιπὸν ταύτην ἰδίᾳ ἢ ἐνίσχυσις καὶ διάπλασις τοῦ σώματος τῶν κορασιῶν ὡς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῶν ἦθους ἐπεζητήθη καὶ ἐπετεύχθη διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ρυθμικῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν φροβελιανῶν ρυθμικῶν παιγνίων, συνοδευομένων ὑπὸ καταλλήλων ἀσμάτων ἐπὶ τούτοις συντεθειμένων.

Ἡ τελειοποίησις τῆς αἰσθήσεως πρὸς ἀπόκτησιν ἀρετῆς καὶ αὐταπαρνησίας ἐπεζητήθη διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τελειότερου συστήματος μουσικῆς, ὡς καὶ τῆς Φροβελιανῆς ἰχνογραφίας καὶ ζωγραφικῆς, καθ' ὅλας τὰς τάξεις τοῦ Παρθεναγωγείου, ἔτι δὲ καὶ διὰ τελειότερας διδασκαλίας πάντων τῶν λοιπῶν τεχνικῶν μνημημάτων, ὡς καὶ διὰ τῆς ἀνωτέρας διδασκαλίας τῶν τε θρησκευτικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν.

Ἀπεσκορακίσθη δὲ πάση δυνάμει ὁ τετραμμένος καὶ τυπικὸς τρόπος τῆς διδασκαλίας—ὁ τόσο ἐν χρήσει φεῖ! παρ' ἡμῖν—ὁ ἐξομοιάζων τὸν διδάσκοντα πρὸς κάδδον ἀντλοῦντα ἐκ τοῦ βάθους ψυχρῶν καὶ ἀψύχων βιβλίων καὶ τὸν διδασκόμενον πρὸς χῶμα ἀσυνειδήτως ἀπορροφῶν πᾶν τὸ ἐπ' αὐτοῦ καταχεόμενον, καὶ ἀντικείμενον διὰ διδασκαλίας ζώσης, προκαλούσης τὴν αὐτενεργεῖαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἐλευθερίαν σύμπραξιν τῆς ἀντιλήψεως τῶν παιδῶν. Τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν συνεπλήρουν οἱ συχνοὶ περίπατοι, αἱ ἐπισκέψεις εἰς βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ μουσεῖα καὶ τὰς ἐνταῦθα ἀρχαιοτάτας καὶ αἱ πολυειδεῖς ἐκδρομαὶ εἰς τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν.

Περὶ τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου, ὡς στηριζομένης ἐπὶ αἰώνιων καὶ παγκοσμίων ἀληθειῶν, μορφούσης πλὴν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν καρδίαν καὶ τὴν θέλησιν, διαπλασσοῦσης δὲ καὶ τὸ σῶμα, εὐγλώττως καὶ πειστικῶς ἔγραψεν ἡ κυρία Λασκαρίδου καὶ ἐν ἀρθροῖς ἐν τῷ περιοδικῷ τύπῳ δημοσιευθεῖσι, καὶ ἐν ἰδίᾳ πραγματεῖαι εἰς τεύχος ἐκδοθείση.

Δὲν θὰ ἐνδιατρίψωμεν λοιπὸν ἐνταῦθα περὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τῆς μεθόδου τοῦ Φρόβελ, ἃν καὶ αὕτη ἀποτελῆ συμφυῆς τι καὶ ἀχώριστον τοῦ «Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου», καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ συστηματικῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ ἀρίστου τούτου ἐκπαιδευτηρίου, τοῦ ἀξίου νὰ τιμῆσθ οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τῆς Ἑσπερίας πρωτεύουσαν.

* *

Ὅτε ἡ κυρία Λασκαρίδου ἐπανακάμψασα ἐκ Δρέσδης εἰσήγαγε τὴν Φροβελιανὴν μέθοδον,

μετὰ τὴν περιέργειαν ἣν ἐξάπτει πᾶν τὸ καινοφανὲς καὶ τὸν καταναγκαστικὸν σεβασμὸν ἐν ἐπέβαλλε τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἰδρυτοῦ τῆς μεθόδου ταύτης, τοῦ ψυχολόγου τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὡς προσωνομεῖ τὸν Φρόβελ ὁ Φίχτε, ἤρξαντο αἱ εὐχερεῖς ἐπικρίσεις:

— Πῶς; ἔλεγον ἐν χορῷ, ἄρρηνες καὶ θήλειες σοφοὶ μετὰ τοῦ θάρρους τὸ ὅποιον ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ν' ἀποφαινόμεθα περὶ πάντων, πῶς; κατήργησε τὴν ἀνάγκωσιν ἐκ τῶν μικρῶν τάξεων; ἠλάττωσε τὰς ὥρας τῆς διδασκαλίας καὶ δίδει παιγνιδάκια εἰς τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ ἐσπέρας; ποῦ ἠκούσθη αὐτό, δι' ὄνομα Θεοῦ; Μέθοδος τοῦ Φρόβελ! Δὲν ἤξευρομεν πῶς τὸν θεωροῦν τὸν κύριον αὐτὸν εἰς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἐδῶ μᾶς φαίνεται ἀπλοῦστατα ἀνόητος. Ἀκοῦτ' ἐκεῖ νὰ μὴν κἀθηνται τὰ παιδάκια, χαριτωμένα παιδάκια τεσσάρων πέντε χρόνων, σκυμμένα ἐπάνω 'ς τὸ βιβλιαράκι των, νὰ μὴ μανθάνουν νὰ συλλαβίζουν, νὰ μὴ μανθάνουν νὰ λέγουν μὲ τὴν ἀγγελικὴν φωνὴν των *πλάξ, φράξ, κράξ*; ἀλλὰ νὰ κἀθηνται νὰ παίζου με χαρτιά καὶ μὲ βώλους, μὲ χρώματα καὶ μὲ ξύλα ὡς νὰ στέλνουν οἱ γονεῖς τὰ παιδιὰ των ἐκεῖ νὰ παίζουν καὶ ὄχι νὰ μάθουν *γράμματα*.

Ἄλλ' ἡ σπατάλη τοῦ χρόνου ἐθεωρεῖτο δευτερεύουσα πρὸ τῆς σπατάλης τοῦ χρήματος διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἀπαιτούμενων διὰ τὰς φροβελιανὰς ἐργασίας ὑλικῶν. Κακὴ καὶ ψυχρὰ ἢ μέθοδος τοῦ Φρόβελ, ἃς μὴν ἐστοίχιζε κἂν τόσον! Πολὺ δαπανηρὰ ἐφαίνοντο ἐκεῖνα τὰ παιγνιδία, ἀφ' οὗ ἐφαίνοντο περιττά, καὶ ἐδυστρόπουσιν οἱ γονεῖς, ἠρνοῦντο νὰ παράσχωσι τὰ ὑλικά ἐκεῖνα, ἐκνευρίζοντες πᾶσαν ἐργασίαν, ἐμβάλλοντες τὴν ἀποθάρρυνσιν ἐκεῖ ὅπου ὄφειλον νὰ παράσχωσι θερμὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ ὑποστήριξιν!...

Ἐν τῇ κρίσει ἐκείνῃ περιστάσει ἀνεφάνη ὁ χαρακτῆρ τῆς κ. Λασκαρίδου ἐν ὅλῃ τῇ δυνάμει καὶ ἀποφασιστικότητι αὐτοῦ· ἐν ταῖς χαλεπαῖς ταύταις ἡμέραις ἢ γυνὴ αὕτη ἀπέδειξεν ὅτι διεπνέετο ὑπὸ τῆς πυρώδους ἐκείνης ἐπιμονῆς, ὑπὸ τῆς ἀδαμάστου ἐκείνης καρτερίας, ἧς ἐμποροῦνται οἱ ἀφοσιούμενοι εἰς μίαν εὐγενῆ ἰδέαν, οἱ σκοπὸν τοῦ βίου αὐτῶν τιθέμενοι τὴν διάδοσιν τῆς ἰδέας ἐκείνης, τὴν πραγμάτωσιν ὑψηλοῦ ἀλλὰ δυσεπιτεύκτου ἰδανικοῦ.

Ἡ κ. Λασκαρίδου τότε ἤρξατο δαπανᾶσαι ἐξ ἰδίων, καὶ τὴν δαπάνην, εἰς τὴν ἀπέστερξαν οἱ γονεῖς νὰ υποβληθῶσι δι' ἐν τέκνον των, κατέβαλεν αὕτη ἀθρόως δι' ὅλας τὰς μαθητριάς.

Ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη, γράφει αὕτη ἡ κ. Λασκαρίδου ἐν ἀρθρῷ περὶ τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος ἐν Ἑλλάδι, μετὰ τὴν ἐκ Δρέσδης ἐπάνοδόν μου δωρεὰν παρέσχον ἅπαντα τὰ πρὸς

τὰς φροβελιανὰς ἐργασίας ἀπαιτούμενα ὑλικά εἰς ὅλας τὰς μαθητριάς μου, ἀνερχόμενα κατ' ἔτος εἰς 150—160 διότι οἱ γονεῖς μὴ γνωρίζοντες τὸν σκοπὸν τῶν ἐργασιῶν τούτων, δὲν ἐπέθυμον νὰ καταβάλλωσι τὰς πρὸς αὐτὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας. Ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους, ἰδόντες τὰ ἄριστα ἀποτελέσματα τῆς παιδαγωγικῆς ταύτης δράσεως, οἰκοθεν ἀνεδέχθησαν τὴν προμήθειαν πάντων τῶν ἀπαιτούμενων ὑλικῶν.»

Ἄλλὰ τοιαύτη θερμουργὸς αὐταπάρνησις εἰς ἐξυπνέτησιν τοιαύτης ἰδέας ἀφοσιωθείσα ἐπόμενον ἦτο νὰ θριαμβεύσῃ ἐν τέλει. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν ηὐξήθη μεγάλως, τρανὴ ἀπόδειξις ὅτι ἡ κοινωνία ἀνεγνώρισε πλέον τὸ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Παρθεναγωγείῳ ἐπικρατοῦν σύστημα ὡς τὸ ἄριστον πρὸς ἀγωγήν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν ἑλληνοπαιδῶν. Πλὴν δὲ τούτου ἤρξατο κατ' ὀλίγον, εἰ μὴ ἀναφανδόν, ἡ μίμησις ἐκείνη, ἣν ἀναποδράστως ἐπιβάλλει τὸ ὄρθον καὶ εὐδοκίμου, εἰς τὰ παρεμπερῆ ἰδρύματα. Τὰ λοιπὰ παρθεναγωγεῖα ἐξ ἀμίλλης ἢ ἐξ ἀνάγκης, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Ἀρσακείου ἐξαιρουμένου, εἰσήγαγον βαθμηδὸν τὰ παιγνία τῶν μικρῶν, τὴν ρυθμικὴν γυμναστικὴν, κ τ λ.

* *

Πλὴν τῶν πολλαπλῶν ἐμποδίων καθ' ὧν εἶχε ν' ἀντιπαλαίσῃ ἡ κ. Λασκαρίδου, πλὴν τῶν ἐρριζωμένων προλήψεων, καὶ τῆς ἐκ συμφέροντος τῶν ἐνδιαφερομένων ἀντιπράξεως καὶ δυσφημίσεως τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος μέγιστον, σχεδὸν ἀνυπέβλητον κώλυμα πρὸς εἰσαγωγήν τοῦ συστήματος τούτου, ἦτο ἢ παντελὴς παρ' ἡμῖν ἑλλειψίς διδασκαλισσῶν εἰδημόνων τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου.

Ἡ κ. Λασκαρίδου εὐθύς ἀμέσως γενναίως ἐπελάθετο τοῦ ἔργου, καὶ σήμερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπάρχουσι καὶ Ἑλληνίδες φροβελιανὲς νηπιαγωγοί.

Ἀπὸ τοῦ 1880 ἤρξατο δωρεὰν διδάσκουσα εἰς ἀποροίτους τοῦ Ἀρσακείου διδασκαλίσσας τὴν μέθοδον ταύτην, ἀπονέμουσα Φροβελιανὰ πτυχία α' καὶ β' τάξεως. Ἄλλὰ καὶ πάλιν τὰ ἐμπόδια δὲν ἔλειψαν τὰ πτυχία δὲν ἐπεκυροῦντο ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἡ δὲ διάδοσις τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου προέβαινε βραδέως. Ταῦτα ἦσαν ἱκανὰ νὰ ψυχράνωσι τὸν ζῆλον πτωχῶν νεανίδων.

Ἐν τούτοις ἐκτὸς τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος, ἰδίως ἐν αἰς πόλεσιν ὑπῆρχον καὶ ἀλλόγλωσσα παρθεναγωγεῖα καὶ ἐν αἰς ἠδύνατο νὰ γεινη ἢ σύγκρισις τοῦ ἡμετέρου διδασκατικοῦ συστήματος πρὸς τὰ τῶν ξένων, αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες

ἀπεφάναντο διακρήδην ὑπὲρ τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου· παρὰ τῶν διδασκαλισσῶν ἄς μετακαλοῦντο, ἀπῆλθον φροβελιανὰ πτυχία, συχνάκις δὲ τὰς διδασκαλίσας ὧν εἶχον ἀνάγκην ἐζήτουν παρὰ τῆς κ. Λασκαρίδου.

Ἡ ἐκτίμησις αὕτη, ἡ ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν παρέχουσα τὴν ἀμοιβὴν, ἐνεψύχωσε πολλὰς διδασκαλίσας καὶ κατὰ τὸ 1885 πολυάριθμοι προσῆλθον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς φροβελιανῆς μεθόδου.

Εὐάρεστον καὶ ἀνεξάλειπτον θὰ φυλάττη ἡ κ. Λασκαρίδου τὴν ἀνάμνησιν τῆς μετὰ τῶν διδασκαλισσῶν ἄμα καὶ μαθητῶν ἐκείνων ἐργασίας αὐτῆς, διότι εἶχέ τι τὸ ἔκτακτον καὶ ιδιόρρυθμον.

Ἐπὶ πολλὰς ὥρας μέχρι τῆς 15 Αὐγούστου 1886 καθ' ὅλον τὸ θέρος ἐργασθεῖσα μετὰ πολλῆς ἀγάπης μετέδιδεν εἰς αὐτὰς ἐκ τῆς πείρας τῆς ὅ,τι ἐνόμιζε χρησιμεῖον αὐταῖς ἐν τῷ σταδίῳ των. Αἱ νεάνιδες ἐκείναι, πλὴν τῶν ἐπὶ τῶν Φροβελιανῶν δώρων ἀσκήσεων καὶ τῶν ἐργασιῶν, ἄς συνεπλήρωσαν διὰ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ὀκτὼ κοπιωδεστάτων ἐκείνων συλλογῶν των, ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τῆς κ. Λασκαρίδου τὴν θεωρίαν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος, καὶ ἐτέλειοποιήθησαν εἰς τὴν Φροβελιανὴν γυμναστικὴν, τὴν ὠδικὴν καὶ τὴν ἰχθυογραφίαν.

Ὅτω τὸ σύστημα τοῦ μεγάλου Φρόβελ, τὸ ἐπὶ τῆς βαθείας καὶ πλήρους μελέτης τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ παιδὸς ἐδραζόμενον, οὐ μόνον εὐδοκίματτα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ παρθεναγωγείῳ ἐλειτούργει, ἄριστα παράγον ἀποτελέσματα, ὡς καταφαίνεται ἐκάστοτε ἐκ τῆς καταπληκτικῆς διαφορᾶς περὶ τε τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἥθους τῶν ἐκ τῶν μικροτέρων τάξεων προθικνουσῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀλλοθόθεν προσερχομένας, ἀλλὰ διεθόθη καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἐν Σμύρῃ, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ἐν Ὁδησσῷ, ἐν τῇ Ῥοδοκανακείῳ σχολῇ, πρὸς δὲ καὶ ἐν Πειραιεῖ καὶ ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ τοιαύτη θερμὴ ὑποδοχὴ τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος προσέλιξε πολλὰς τῶν πτυχίουχων τοῦ Ἀρσακείου, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διδασκῶν, αἵτινες προσῆρχοντο μετὰ δακρύων παρακαλοῦσαι νὰ διδαχθῶσι τὴν μέθοδον, καθ' ὅσον, ὡς ἔλεγον, δυσκόλως εὕρισκον θέσεις ἄνευ τῆς γνώσεως ταύτης. Ἄλλ' ἡ μεγάλη συρροὴ τῶν διδασκαλισσῶν θὰ παρηνώχλει ἐν τέλει τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρθεναγωγείου, προσέτι δὲ ἡ κυρία Λασκαρίδου ἐνόμισεν ὅτι ἐπαρκῶς ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν της ἐπὶ πενταετίᾳ δωρεᾶν διδάξασα καὶ ἰκανῶς παρασκευάσασα ἑλληνίδας Φροβελιανὰς νηπιαγωγούς, διὸ ἀπὸ τοῦ 1886

διέλυσε τὴν τάξιν ταύτην. Θερμὴν ἐκφράζομεν ἐνταῦθα εὐχὴν ὅπως τὸ ἐθνωφελέστατον τοῦτο ἔργον συνεχίσῃ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος καλῶς διωργανωμένον διδασκαλεῖον τοῦ Κράτους ἢ τὸ Ἀρσακεῖον.

Ἄλλ' ἡ ἐργασία τῆς κ. Λασκαρίδου δὲν περιώρισθη εἰς τοῦτο μόνον.

Ἐν τούτοις, γράφει, ἐν τῇ μνησθεῖσῃ διατριβῇ αὐτῆς, τὸ 1885 δύναται ἤδη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐποχὴ τῆς θετικωτέρας τάσεως πρὸς διάδοσιν τῶν Φροβελιανῶν ἀρχῶν ἐν Ἑλλάδι· διότι μετὰ τὰς κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος ὁμιλίαις μου..... τὰ Φροβελιανὰ εἰσήχθησαν πλήρη εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ Ἀμαλίου δι' ἰκανῆς φροβελιανῆς παιδαγωγοῦ τοῦ Παρθεναγωγείου μου, καὶ ἡ γυμναστικὴ εἰς ὅλας τὰς τάξεις αὐτοῦ. Εἴκοσι δὲ περίπου κοράσια τῆς ἀνωτάτης τάξεως παρασκευάζονται ἤδη, τῇ ἐπιβλέψει μου, ὅπως κατασταθῶσι φροβελιανὰ παιδονόμοι, ὅπερ θέλει εἶσθαι ἐν τῷ μέλλοντι μεγάλη ἀνακούφισις διὰ τὰς οἰκογενείας, νὰ δύνανται δηλ. ἐκ τοῦ Ἀμαλίου νὰ λαμβάνωσι χρηστάς, ἐπιδείξιους καὶ ἐργατικὰς νέας, ὅπως ἐμπιστευθῶσιν εἰς αὐτὰς τὴν περιθαλψίν καὶ ἀγωγὴν τῆς πρώτης ἡλικίας τῶν τέκνων των.»

Ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἢ εἰς εὐρὺν κύκλον παιδαγωγικὴ δρᾶσις τῆς κ. Λασκαρίδου ἀπεμάκρυνεν ἡμᾶς.

Ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ ἀνεκάθεν μεγάλη ἐπιμέλεια εἶχε καταβληθῆ περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν ξένων γλωσσῶν· ἀλλ' ἀπ' ἧς ἐπανεκάμψεν ἐκ Γερμανίας ἡ κ. Λασκαρίδου, ἡ διδασκαλία αὕτη ἤρξατο ἀπ' αὐτῶν τῶν τάξεων τοῦ Νηπιακοῦ Κήπου, πρακτικῶς κατ' ἀρχάς, καὶ κατὰ μικρὸν θεωρητικῶς προβαίνουσα. Οἱ γινώσκοντες δὲ τὸν οἰκτρὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας τῶν ξένων γλωσσῶν παρ' ἡμῖν, οἱ βλέποντες δεκαοκταετίαις νέους ἀποφοίτους γυμνασίων καὶ δεκαοκταετίαις νεάνιδας ἀποφοίτους ἀνωτάτων παρθεναγωγείων, ἀνικάνους ν' ἀρθρώσωσι δύο λέξεις εἰς τὴν πάγκοινον καταστᾶσαν γαλλικὴν, ἀπ' οὗ ἐν τούτοις ἐπλήρωσαν, ἐπὶ τόσα ἔτη, διὰ τόσων γραμματικῶν κανόνων τὴν κεφαλὴν των, δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι κατ' ἀξίαν καὶ τὸ γενικὸν σύστημα καὶ τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας τῶν ξένων γλωσσῶν ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ τῆς κ. Λασκαρίδου, ἔνθα ἡ πρακτικὴ ἐμπειρία περὶ τὴν γλῶσσαν συνεβάδιζε τῇ θεωρίᾳ, καὶ αἱ μαθήτριάς ὅσας λέξεις ἐνόουν ἢ ἠδύναντο νὰ γράψωσιν, ἠδύναντο ἄμα εὐχερῶς νὰ διαχειρίζωνται πρὸς συνδιάλεξιν, οὕτω δὲ ἡ γαλλικὴ, εἴτα ἡ γερμανικὴ καὶ ἐν τέλει ἡ ἀγγλικὴ, καθίσταντο ἀνεπιεικῶς οἰ-

κεῖται καὶ οἰονεῖ μητρικαὶ γλῶσσαι κατὰ τε τὴν προφορὰν καὶ τὴν εὐχερῆ χρῆσιν τῆς λέξεως.

Ἦθέλομεν μακρηγορήσῃ ἂν ἐνδιετρίβομεν καὶ περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς καὶ περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ζωγραφικῆς, δι' ὧν δὲν ἐπέζητεῖτο μηχανικὴ τις ἐμπειρία περὶ τὴν χρῆσιν τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ χρωστήρος, ἀλλὰ βαθυτέρα τις μόρφωσις καὶ ἡμέρωσις τοῦ ἥθους, ἡ ἀληθὴς ἐπίδρασις τοῦ καλοῦ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, εἰς ἣν συνετέλει καὶ τὸ ὑπ' αὐτῆς τῆς κ. Λασκαρίδου διδασκόμενον μάθημα τῆς καλλιτεχνίας. Περὶ τῆς φροβελιανῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν ρυθμικῶν παιγνίων ἐγένετο ἤδη ἐπαρκὴς λόγος ἐν τῇ «Ἐστία» καὶ ἐζήθη τὸ παιδαγωγικῶς ὀρθόν, τὸ ἠθικῶς καὶ σωματικῶς ὠφέλιμον καὶ τὸ ἑλληνικὸν αὐτῶν.

Ἐν τούτοις δι' οἰκογενειακοὺς λόγους ἀπεφάσιεν ἡ κ. Λασκαρίδου ν' ἀπόσχῃ τοῦ ἐνεργοῦ παιδαγωγικοῦ σταδίου.

Καὶ ἤδη, ἐν τῇ ἡμερᾷ τοῦ ἀποκλειστικῶς οἰκογενειακοῦ βίου, θὰ ἐπιστρέφῃ ὀπίσω εἰς τὸν διανοθέντα δρόμον, ὡς ὁ ὀδοιπόρος μετὰ μακρὰν πορείαν, καὶ ἂν ἀναπολῇ τὰ εἴκοσι τρία ἔτη καθ' ἃ ἐμόχθησε ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἰδρύσασα τὸ ἐκπαιδευτήριον αὐτῆς ἐν ὅλῃ τῇ θαλερᾷ ἀκμῇ τῆς νεότητός της καὶ διαλύσασα αὐτὸ μὲ κόμην ἣτις ἤρξατο ὑπαργυρουμένη.

Ω! Πόσον δυσχερὴς εἶνε πολλάκις νὰ πράξῃ τις τὸ καλόν! Εἶνε ἀπίστευτον καὶ ὅμως εἶνε ἀληθές. Διὰ νὰ πραγματώσῃ ὅ,τι ἐπεχείρησεν ἡ κ. Λασκαρίδου ἐδέησε νὰ καταπῆ πικρίας, ἐδέησε νὰ ταραχθῇ ὑπὸ περισπασμῶν!... Ποία γυνὴ ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, βλέπουσα παραγωνιζόμενον τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτῆς, μὴ ἐκτιμωμένην τὴν αὐταπάρησιν της, δὲν θὰ καταλαμβάνετο ὑπὸ δυσπιστίας πρὸς ἑαυτὴν καὶ τὸν ἀγῶνά της, δὲν θ' ἀπηύδα ἐκ τῆς ἐνδελειχοῦς, τῆς καθ' ἐκάστην πάλης; Ἴσως ἔσχεν, ἐν δειναῖς ἡμέραις, στιγμὰς ἀποθαρρύνσεως καὶ ἡ κ. Λασκαρίδου, ἀλλὰ στιγμὰς βραχείας πάντως, μεθ' ἃς ἀνηγείρετο μὲ πλεῖον θάρρος, ὑψαύχην, ἐρρωμένως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ βίου της βαδίζουσα.

Ἄλλ' ὡς ὁ ὑπὲρ εὐγενοῦς τινος ιδέας μαχόμενος καὶ τραυματισθείς, λησμονεῖ μετὰ τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν τοὺς πόνους καὶ αἰσθάνεται μόνον τὴν χαρὰν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ αὕτη λησμονοῦσα πάσας τὰς πικρίας θ' ἀναλογίζεται μόνον ὅτι ἐπὶ τέταρτον σχεδὸν αἰῶνος παρεσκευάζεν ἀκαταπονήτως Ἑλληνίδας μεμορφωμένας τὸ τε πνεῦμα καὶ τὸ ἥθος,

ἀνακαινίζουσα ἕκαστον ἔτος τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν διὰ τῆς παροχῆς ὑγιεστάτων μελῶν, ὅτι ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Γερμανίας ἐπάνοδον αὐτῆς ἐγένετο ἀπόστολος μεγάλης παιδαγωγικῆς ἀληθείας, καὶ ὅτι ἔσχε τὴν θαρραλίαν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ἀκατανίκητον καρτερίαν νὰ εἰσαγάγῃ καὶ διαδώσῃ παρ' ἡμῖν τὸ σύστημα τοῦ Φρόβελ.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃ δὲ τις μεθ' ὁποίας φλογεράς ἀγάπης εἶχεν ἀφοσιωθῆ εἰς τὸ παιδαγωγικόν της ἔργον ἡ κ. Λασκαρίδου ἔπρεπε νὰ ἴδῃ αὐτήν, μετὰ τὰς ἐξετάσεις, ἐν τῇ διανομῇ τῶν βραβείων. Εἶχον προσκληθῆ εἰς τὸ Ἐκπαιδευτήριον πᾶσαι αἱ μαθήτριάς, καὶ αἱ τέως φοιτῶσαι καὶ αἱ πρὸ ἐτῶν ἀποφοιτήσασαι. Ἐκείνη ἦτις ἐνέβαλεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν φιλοστόργων ἐκείνων μητέρων, τῶν περικαλλεστάτων ἐκείνων δεσποινίδων, τῶν δροσερῶν ἐκείνων κορασιδῶν, τῶν χαριεστάτων ἐκείνων νηπίων, ὅ,τι κάλλιστον ἐνέκλειεν αὕτη, ἴστατο ἐν τῷ μέσῳ, ὡς μήτηρ συμβουλευούσα, ὀδηγοῦσα, διδάσκουσα τὴν ὑστάτην ἐκείνην στιγμὴν, ὡς ὁ διδάσκαλος τοῦ *Τελευταίου Μαθήματος* τοῦ Ἀλφόνσου Δωδέ, ὁ γηραιὸς Χαμέλ, ὅστις καταργηθείσης τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἐν Ἀλσατίᾳ, εἰς τὸ ὑστατον μάθημα τῆς γλώσσης ταύτης πρὸς τοὺς μαθητάς του, μετὰ εἰκοσαετῆ διδασκαλίαν ἐν τῷ χωρίῳ, ἠθέλησε νὰ εἴπῃ ὅσα περισσότερα ἠδύνατο, νὰ ἐξαγάγῃ διὰ μιᾶς ἐκ τῆς ψυχῆς του ὅσα θὰ ἐδίδασκε κατὰ μικρὸν, καὶ κατεκάμφθη ὑπὸ τῆς λύπης καὶ ἡ φωνὴ του ἀπεπνίγη ἐν τέλει ὑπὸ τῆς συγκινήσεως καὶ διὰ χειρονομίας ἀφάνου ἀλλ' ὀδυνηρῶς εὐγλώττου, ἔνευσεν εἰς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ν' ἀπέλθωσιν.

Ω, ἡ σκηνὴ ἐκείνη τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἦτο ἀληθῶς θλιβερά! Αἱ μαθήτριάς μεγάλαι καὶ μικραὶ ἐνηγκαλίζοντο σπασμωδικῶς τὴν κοινὴν αὐτῶν μητέρα, μετ' ἐκφράσεων στοργῆς περιπαθῶν, βαντίζουσαι διὰ τῶν θερμότερων ἴσως δακρύων τοῦ βίου των τὴν πικροτέραν ἴσως λύπην τοῦ βίου τῆς κ. Λασκαρίδου. Αὕτη δ' ἐσφιγγεν ἐν τῇ ἀγκάλῃ της τὰς μαθητριάς της, πνιγομένη ὑπὸ λυγμῶν, μὴ δυναμένη ν' ἀποσπασθῆ αὐτῶν. Καὶ πῶς νὰ μὴ αἰσθάνηται σπαραγμὸν ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀφοῦ ἀπεσπάτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ἰδανικόν της ἐκ τοῦ βίου της, ἀπ' οὗ ἐξερρίζουτο ὅλον τὸ παρελθόν της;

Καὶ τώρα τὸ Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον δὲν ὑφίσταται πλέον· αἱ ἐνέργειαι πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτοῦ ὑπ' ἄλλην διεύθυνσιν δὲν ἐπέτυχον. Καλλίτερον. Ἄν ἔλειπεν ἡ φλογερά ἐκείνη ψυχὴ, θὰ ἔμενεν ἀληθὴς ζωὴ ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ; Τὸ Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον ἔσχε τὴν τύχην ἣν εὐχεται σύγχρονος ποιητῆς εἰς τὸ *Ἄγαλμα τῆς Παρθένου*· δὲν πα-

ρεμόρφωσεν αὐτὸ ὁ χρόνος μεταβαλὼν εἰς ἀσχη-
μίαν τὴν καλλονὴν του· ἐξέλιπεν ἀκμαῖον καὶ
παρκαμένει ἡ ἰδέα τῆς ἀκμῆς του.

A. Π. Κ.

ΕΚΛΕΙΨΙΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Τὴν 22 Ἰουλίου εἶχομεν, δρατὴν καὶ καθ' ἄ-
πασαν τὴν Ἑλλάδα, μερικὴν ἐκλείψιν σελήνης,
ἧς αἱ φάσεις, εἰς μέσον χρόνον Ἀθηνῶν, εἶχον
οὕτως·

Ἀρχὴ τῆς ἐκλείψεως εἰς τὰς 9 ὥρας καὶ 10' μ. μ.			
Μέσον	10	»	23' μ. μ.
Τέλος	11	»	36' μ. μ.

Τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ δίσκου τῆς σελήνης ἐ-
σκιώθη, ἐπειδὴ δὲ ὁ οὐρανὸς ἦτο ἐντελῶς ἀνε-
φελος, τὸ θέαμα ἦτο λίαν εὐάρεστον. Ἐν το-
σοῦτῳ τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὅπερ προαγγέλλε-
ται ὑπὸ τῶν ἀστεροσκοπειῶν χάριν τέρψεως τῶν
πολλῶν, ἐξήγειρεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς καὶ
ἐξεγείρει νῦν εἰσέτι παρὰ τοῖς ἀπαιδεύτοις καὶ
δεισιδαίμοσι πληθυσμοῖς ἀληθῆ φρίκην καὶ ἠρ-
μηνεῦτο παραδοξώτατα. Οἱ Ἕλληνες ποιηταὶ
ἐφαντάζοντο ὅτι τῆς Ἀρτέμιδος ἐρασθείσης τοῦ
Ἐνδυμίωνος, ἡ ἐκλείψις σκοπὸν εἶχε νὰ ἀπο-
κρύψῃ ἀπὸ τῶν θνητῶν τὰς ἐπισκέψεις τῆς θεᾶς
πρὸς τὸν ἐραστὴν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὄρεων τῆς Κα-
ρίας. Ἐξ ἄλλου ἐπιστεύετο ὅτι αἱ μαγγονεῖαι
τῶν μαγισσῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν μαγισσῶν τῆς Θεσ-
σαλίας, εἶχον τὴν ἰδιότητα νὰ προσελκύωσιν
πρὸς τὴν γῆν τὴν σελήνην, ἐκρότου δὲ παν-
τοῖα χάλκινα σκεύη, ὅπως ἀναβιάσωσιν αὐτὴν
ἐκ νέου εἰς τὸν οὐρανόν. Οἱ Ῥωμαῖοι, μιμούμενοι
τοὺς Αἰγυπτίους, ἤναπτον δᾶδας καὶ πυρσούς
πολυαριθμούς, οὓς ἀνύψουν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀ-
νακαλοῦντες τὸ φῶς τοῦ ἐν ἐκλείψει διατελοῦν-
τος ἀστέρος. Ὁ Ἰουβενάλης τὸ θορυβῶδες τοῦτο
ἔθιμον ὑπαινίσσεται, ὅταν λέγῃ περὶ ἀδολέσχου
γυναικός, ὅτι κάμνει ἀρκοῦντα θόρυβον διὰ νὰ
βοηθήσῃ τὴν ἀγωνιζομένην ὅπως ἀναφανῆ εἰς
τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων σελήνην. Οἱ Μεξικα-
νοὶ, ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, περίφοβοι ἐνή-
στευον. Αἱ γυναῖκες τῶν ἐκακοποιῶν ἑαυτὰς
καὶ αἱ θυγατέρες τῶν διετρώπων τοὺς βραχί-
ονάς των. Ὑπέθετον ὅτι ἡ σελήνη ἐπληρώθη,
κατόπιν ἔριδος, ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ προσεπάθουν
νὰ ἐξλιεώσωσι τὸν δῖον Ἀπόλλωνα. Οἱ Ἰνδοὶ ἐ-
πίστευον ὅτι κακοποιὸν τέρας ζητεῖ νὰ κατα-
φάγῃ τὴν σελήνην, καὶ ἄλλοι μὲν αὐτῶν ἐποί-
ουν θόρυβον μέγαν διὰ νὰ τὸ ἀναγκάσωσι νὰ
ἐγκαταλίπῃ τὴν λείαν του, ἄλλοι δὲ ἐβουθί-
ζοντο μέχρι λαίμου ἐν τῷ ὕδατι, δεόμενοι τοῦ

τέρατος νὰ φεισθῇ τοῦ δορυφόρου ἡμῶν. Δι' ἄλ-
λους λαοὺς αἱ ἐκλείψεις προήγγελλον καταστρο-
φὰς μεγάλας, θεομηνίας, τὸν θάνατον ἡγεμόνων
κτλ. Ἀντιθέτως πρὸς τὰς δοξασίας ταύτας τῆς
παχυλῆς ἀμαθείας μνημονεύεται ἀνέκδοτον, ὅπερ
τιμᾶ καὶ τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὸν μέγαν ναυ-
σιπόρον Χριστόφορον Κολόμβον. Ὁ Κολόμβος
εὕρισκετο ἐν Ἰαμαϊκῇ στερούμενος ἐντελῶς τρο-
φῶν, ἦτο δὲ ἐκτεθειμένος μετὰ τῶν συντρόφων
του εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐξηγησιμῶν αὐτο-
χθόνων, ὅτε σεληνιακὴ τις ἐκλείψις παρέσχεν
αὐτῷ εὐφυῆς μέσον σωτηρίας. Ἀνήγγειλεν εἰς
τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀγρίων, ὅτι ἐὰν δὲν τῷ πα-
ρεῖχον ἐν τῷ ἄμα τὰς τροφὰς καὶ ἄλλα ἀντικεί-
μενα, ὅσα εἶχε ζητήσει παρ' αὐτῶν, θὰ κατέ-
πεμπε κατ' αὐτῶν καταστροφὰς φοβεράς καὶ ὅτι
εἰς πρώτην τιμωρίαν θὰ ἐστέρει αὐτοὺς τοῦ
φωτὸς τῆς σελήνης. Οἱ ἄγριοι κατ' ἀρχὰς δὲν
ἔδωκαν προσοχὴν εἰς τὰς ἀπειλὰς ταύτας, ἀλλ'
ἄμα ὡς ἐπέστη ἡ στιγμή τῆς ἐκλείψεως καὶ ἡ
σελήνη ἤρξατο βαθμηδὸν σκιαζομένη, κατέ-
στησαν ἔντρομοι, ἐρρίφθησαν γονυπετεῖς πρὸ
τῶν ποδῶν τοῦ Κολόμβου καὶ ἐχορήγησαν αὐτῷ
πάν ὅ,τι ἐζήτηει.

—x—

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΝ

Περὶ φιλίας καὶ φίλων

Σοὶ εὐχομαι νὰ ἀποκτήσῃς φίλους· ἐὰν δὲν
ἔχῃς, προσπάθησε νὰ κάμῃς, ἐὰν ἔχῃς προσπά-
θησε νὰ διαφυλάξῃς αὐτούς. Μὴ ἐπιδιώξῃς
ὅμως τὰς εὐρήκτους ἐκείνας σχέσεις, τὰς βρασι-
ζομένας ἐπὶ πραγμάτων τόσο ἀγχιστροφῶν, ὡς
τὸ συμφέρον, καὶ τόσο ἀστάτων ὡς ἡ ἡδονή,
ἀλλὰ φίλους ἀληθεῖς, πρὸς τοὺς ὁποίους νὰ συν-
δέσῃσαι στερρῶς διὰ τῆς ἀκλονήτου ἐκείνης πε-
ποιθήσεως, ἣν ἐμπνέει ἡ βεβαιότης ὅτι θὰ εὐ-
ρῃς παρ' αὐτοῖς τὰ ἀγνὰ καὶ εἰλικρινῆ αἰσθη-
ματα τιμίου ἀνθρώπου. Ἡ φιλία εἶνε τὸ ἄνθος
τῆς κοινωνικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως καὶ τῆς
φυσικῆς ταύτης συνεπειᾶς, τῆς ἀνάγκης, ἣν
αἰσθάνεται ὅπως καταστήσῃ κοινωνὸν τοῦ βίου
του ἄλλον τινά. Ἐχει δὲ τὰς ρίζας αὐτῆς ἐν
τοῖς μυχιαιτάτοις τῆς ἡμετέρας υπάρξεως, ἐξ οὗ
καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ μονώσει καθίσταται ὄν ἀ-
τελές· πράγματι δὲ εἶνε δύσκολον νὰ εἶναι τις
δικαίος, ἐὰν δὲν αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀγαπώμε-
νον, ἀφοῦ ἴδιον τῆς φύσεως ἡμῶν εἶνε νὰ μισῇ
τὸ κενὸν καὶ νὰ ζητῇ περίξ ἑαυτῆς συμπαιδείας
καὶ ἀγάπην. Αἱ ἐπαισχυντότεροι ἰδέαι γεννῶν-
ται ἐν τῇ μονώσει, διότι ὁ ἄνθρωπος μονάζων
σκέπτεται περὶ ἑαυτοῦ καὶ μόνου, περὶ ἑαυτοῦ

δὲ καὶ μόνου μερμυῶν, λησμονεῖ τὸν ἐξόχως
κοινωνικὸν χαρακτῆρά του καὶ ῥέπει πρὸς τὴν
κακίαν διὰ τῶν φίλων λοιπὸν ἐξασφαλίζει τις δι'
ἐγγυήσεων μεγάλων τὴν ἰδίαν τιμιότητα. Εἶνε
ἄριστον νὰ ἔχῃ τις πλησίον του μάρτυρας τῶν
πράξεών του, ὧν ἡ στοργὴ ἀναμνησκούσα
εἰς ἡμᾶς ἀκαταπύστως ὅτι δὲν εἴμεθα ἀπο-
μεμονωμένοι καὶ ἀνεύθυνοι, ἐξασκεῖ εἰδὸς τι
ἐλέγχου ἐπὶ τῆς ἡμετέρας διαγωγῆς. Ὁ φόβος
μὴ ἔχῃς ἀφορμὰς νὰ ἐρυθρίῃς ἐνώπιον αὐτῶν,
θὰ σὲ προστατεύσῃ κατὰ τῶν ἰδίων παρεκτρο-
πῶν. Φοβεῖσαι μήπως ὁ φίλος σου μάθῃ τὴν
δεῖνα πράξιν σου; Λόγος ἰσχυρὸς διὰ νὰ τὴν
ἀποφύγῃς. Ἄλλ' ἐκλεγε τοὺς φίλους σου μετ'
ἄκρας προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας· ἐκλεγε αὐτούς
μεταξὺ τῶν φιλοῦντων τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἀνευρί-
σκων αὐτούς, ἀνευρίσκεσαι ἐν μέσῳ ἀτμοσφαι-
ρας τιμιότητος, οὕτως εἰπεῖν. Τοῦτο κυρίως πρέ-
πει νὰ ἀξιοῖς παρ' αὐτῶν. Ὁ δεῖνα εἶνε πλού-
σιος· τί σὲ μέλει; Ὁ δεῖνα εἶνε ἰσχυρὸς· τί πρὸς
σέ; Οὗτος εἶνε εὐφυῆς· δέον νὰ ἐλκύσῃ τὴν
προσοχὴν σου. Ὁ ἄλλος εἶνε εὐθύς καὶ χρηστός,
ἀφιέρωσε αὐτῷ τὴν καρδίαν σου! Τί θὰ κερδί-
σῃς ἐπιδιώκων τὴν φιλίαν τῶν πρώτων; Ἐκτί-
θεσαι εἰς τὸν κίνδυνον νὰ ταπεινωθῇς, ἵνα εὐα-
ρεστήσῃς αὐτούς, ἐνῶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ χρηστό-
της ἁμοιάζουσι πρὸς τὸν ἥλιον τὸν ζωογονοῦντα
διὰ τοῦ φωτὸς του, χωρὶς νὰ ἐξαντλῇ αὐτό, καὶ
διαχέουσι ἀδιαλείπτως περίξ αὐτῶν θησαυ-
ρούς, τὸ πνεῦμα μὲν διὰ τῶν ἀπόψεων ἃς δια-
νοίγει, ἡ χρηστότης δὲ διὰ τῶν παραδειγμα-
των ἃτινα παρέχει.

Paul Bourde.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὰ σφάλματά σου ἀπέβησαν τόσο χρήσιμα
εἰς σέ ὅσον καὶ τὰ δυστυχήματά σου· διότι τίς
ἄνθρωπος δύναται νὰ διοικήσῃ συνετῶς, ἐὰν
οὐδέποτε ὑπέφερε, ἐὰν οὐδέποτε ἐδιδάχθη ἐκ
τῶν παθημάτων εἰς ἃ περιήλθε διὰ τῶν ἰδίων
ἑαυτοῦ σφαλμάτων;

(Fénélon)

Ὁ χωρὶς ὑπομονὴν ἄνθρωπος ἁμοιάζει μὲ λύ-
χρον χωρὶς ἔλαιον.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων λέγουσι τί θὰ
ἐπραττον, ἐὰν εἶχον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο· ὀλίγοι ὅμως
συλλογίζονται τί θὰ εἶχον ἐὰν ἐπραττον τοῦτο
ἢ ἐκεῖνο.

Ὁ νεόπλουτος ἁμοιάζει μὲ ἄνθρωπον ἀνελ-

θόντα ἐφ' ὑψηλοῦ τινος πύργου: Καταλαμβά-
νεται ὑπὸ σκοτοδίνης, οἱ δὲ ἄνθρωποι φαίνον-
ται αὐτῷ κάτω ὡς νάνοι.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Ο ΕΡΩΣ

(Κατὰ μίμησιν τοῦ Β'. εἰδουλλίου τοῦ Βίανος).

Κεῖ ποῦ ἔπιανε μὲ ἔσβεργαις καὶ δίχτυα ἓνα παιδάκι
κάθε λογῆς μικρὰ πουλιὰ ἔς τὸν κῆπο ἓνα πουρνὸ
ἔτυχε ξάφνω νὰ ἰδῇ ἔς ἡμυδαλιᾶς κλαράκι
τὸν ἔρωτα — τὸν νόμισε κάνα πουλι τρανὸ!

Τέτοιο θεώρατο πουλι νὰ πιάσῃ — ὦ, χαρὰ του!
ἀπλόνει κατ' ἀπ' τὸ δένδρι, χωρὶς καιρὸ νὰ χάσῃ,
τὰ δίχτυα, τῆς ἐξόβεργης κ' ὅλα τὰ σόνεργά του
καὶ κρύβεται καὶ καρτεράει μ' αὐτὰ νὰ τόνε πιάσῃ.

Καὶ καρτεράει τὸ μικρὸ, δὴ ὥραις καρτεράει...
μὰ ὁ ἔρωτας πλεῖο πονηρὸς θὰ τῷχῃ μυρισθῇ
κ' ἀπ' τὸ κλαρί τῆς ἡμυδαλιᾶς βῆμα δὲν τὸ κουνάει
—δὲν τῷχει, φαίνεται, ἀκοπὴ ἔς τὰ δίχτυα νὰ πιασθῇ.

Ἀπελιτισμένο τὸ φτωχὸ μὲ τὰ καμώματά του
ἀφίνει δίχτυα καὶ ὄξαις καὶ ἔργεται γοργὸ
σ' ἓνα χωράφι π' ὄργωνε νὰς γέρος πάρα κάτου
κ' ἐκεῖ ζητάει συμβουλὰς ἀπὸ τὸν γεωργό.

«Γιὰ δεῖξέ μου, γέρο-καπποῦ, σὺ, καμμιά τέχνη ἄλλη
ἐποὺ νὰ μ' ἐμπρέσω εὐκόλα νὰ πιάσω τὸ πουλι!»
Κι' ὁ γέρος ἀφοῦ τᾶκουσε, κουνάει τὸ κεφάλι
καὶ τέτοια λόγια γνωστικὰ γελῶντας τοῦ λαλεῖ.

«Φτωχὸ παιδί, ἀνώφελα πασχίζεις! μακριὰ του
ἄφενγα εὐθύς! δὲν τὸ πιάσας; αἰ, εἶσαι τυχερὸ!
«Εἶναι θερρὸ ποῦ θάνατο χαρίζ' ἡ συντροφία του,
ἀήτης ποῦ σχίζει τὴν καρδιά, φεῖδι φαρμακερὸ.

«Κλαῖς τώρα γιὰ δὲν τὸ πιάσας; Καρτέρα καὶ θὰ φθάσῃ
εργήγορα κ' ἡ ἀράδα σου καὶ τότε—συμφορὰ σου!—
αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ πουλι θε νᾶρθη νὰ φωλιάσῃ,
ἐπαιδί μου, ἀπροσκάλεστο ἔς τὴν τρυφερὴ καρδιά σου!»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ πρώτη ἀπόπειρα πρὸς μεταφορὰν πεπηγὸτος
κρέατος ἐξ Αὐστραλίας εἰς Ἑυρώπην ἐγένετο ἐν ἔτει
1880. Κατὰ πρώτον ἐστάλη τὸ πεπηγὸς κρέας 400
προβάτων εἰς Ἀγγλίαν, ἃτινα κατ' ἀρχὰς ἐπωλή-
θησαν δυσκόλως. Ἐν ἔτει 1882 ὁ ἀριθμὸς τῶν πε-
πηγῶτων σφακτῶν ἀνήλθε εἰς 1700, ἐν ἔτει δὲ
1886 εἰς 1,066,000. Ἐνεκα τούτου πρὸ μικροῦ
χρόνου συνέστη ἐν Ἀμβέρσῃ μετοχικὴ ἐταιρία πρὸς
μεταφορὰν τοῦ κρέατος τούτου καὶ εἰς τὸ Βέλγιον
καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἡ δὲ πρώτη ἀποστολὴ 10,000
πεπηγῶτων προβάτων ἐκ Νέας Ζηλανδίας εἰς τὸν

λιμένα της Ἀμβέρσης ἐγένετο ἤδη. Ἡ ἐταιρία αὕτη φιλοδώρησε 14 παγοφόρους θαλάμους, ἐκάστου περιλαμβάνοντος 2,000 πρόβατα, καὶ πωλεῖ τὸ πεπηγμένον κρέας μίαν δραχμὴν καὶ 15 λεπτά τὸ χιλιόγραμμον. Ἡ ἐταιρία πρὸς τούτους ἔχει καὶ ἴδια ἀτμόπλοια ἰδιαζόντως κατασκευασμένα πρὸς μεταφορὰν τοῦ κρέατος τούτου, ὅπερ φημίζεται ὡς λίαν τρυφερόν.

Ἡ βασίλισσα τῆς Πορτογαλλίας Μαρία Πία, ἐνῶ διήρχετο τὸ θέρος αὐτῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὰ πλησίον τῆς Λισσαβῶνος θαλάσσια λουτρά, ἠρέσκετο νὰ περιπατῇ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καθ' ἐκάστην. Συνήθως δὲ διηύθυνε τὰ βήματά της πρὸς τὴν καλύβην κεραμῆως τινός, ἐνθα πολλάκις καὶ ἔμεινε ἐπιθεωροῦσα τὰ ἔργα του καὶ βλέπουσα αὐτὸν ἐργαζόμενον. Ἡ βασίλισσα τελευταῖον ἀπεφάσισε νὰ διδαχθῇ παρὰ τοῦ κεραμῆως τούτου τὴν κεραμικὴν τέχνην, ἣν καὶ ἐξέμαθεν ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων ἐντελῶς, διὸ σήμερον εἶνε ἡ πρώτη καὶ πλουσιωτέρα κεραμῆς τῆς Λισσαβῶνος. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς, ὡς γνωστόν, εἶνε διάσημος γλύπτης καὶ ὁ μεγαλύτερος υἱὸς της, ὁ διάδοχος Δὸν Κάρολος, σιδηρουργός, ἡ πορτογαλικὴ βασιλικὴ οἰκογένεια δύναται νὰ προσβλέπῃ ἀτάραχος εἰς τὸ μέλλον.

Τελευταῖον ἐγένετο ἡ διάρρηξις ὀγκωδεστάτου βράχου ἐν τοῖς λατομείοις τοῦ Lhanberes ἐν Κερναρφοσίρη, ἐν Οὐαλίᾳ. Πρὸς διάρρηξιν τοῦ βράχου τούτου ἐγένετο χρῆσις 2 τόννων γελατίνης, ἥτις ἰσοδυναμεῖ κατὰ τὴν δύναμιν πρὸς 19 τόννους ἢ 380 καντάρια πυρίτιδος. Πρὸ τῆς ἐκρήξεως ἡ ἀστυνομία εἰδοποίησε τοὺς κατοικοὺς περὶ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπεδείκνυε τὰ μέτρα ἅτινα ἕκαστος ἔπρεπε νὰ λάβῃ. Τούτου ἕνεκα ἀνεψώθησαν ὅλαι αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα, τὰ κάτοπτρα ἐτέθησαν εἰς μαλθακὰ μέρη καὶ ἐλήφθησαν τέλος ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα. Πρὸ τῆς ἐκρήξεως συνήχθησαν χιλιάδες ἀνθρώπων ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Snowdon. Ὁ βράχος, ἀποτελούμενος ἐξ ὀγκώδους λιθίνης μάζης περὶ τὰς 100,000 τόννους βαρείας, κατετεμαχίσθη, ἐν τούτοις ἡ δόνησις δὲν ὑπῆρξε μεγάλη ὅσον προσεδοκῶτο.

Ἐν τοῖς καταστήμασι τοῦ Λούδρου συνελήφθησαν πρό τινας δύο κυριαί, αἵτινες μετὰ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ἠγόραζον παρελάμβανον χρυσίως καὶ ἑτέρα. Ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ ἡ σωματικὴ ἔρευνα δὲν εἰδείξε τίποτε γενομένης ὅμως κατ' οἶκον ἐρεύνης εὐρέθησαν κλοπιμαῖα ἐμπορεύματα ἀξίας 15,000 φρ. περίπου. Ἡ κλοπὴ αὕτη θέλει σιωπηθῆ, διότι ἡ μὲν μία τῶν κυριῶν εἶνε πριγκίπισσα, ἡ δὲ ἑτέρα ἀνήκει εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς Γαλλίας.

Τὰ ἐπιτραπέζια σκεύη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας φυλάσσονται ἐντὸς δύο σιδηρῶν θαλάμων ἐν Οὐίνδσορ. Ἡ ἀξία αὐτῶν ὑπολογίζεται

ὡς ἀνωτέρα τῶν 2,000,000 λιρῶν στερλινῶν. Τὰ χρυσὰ σκεύη, ἅτινα ἠγόρασε Γεώργιος ὁ Τέταρτος, ἐπαρκοῦσιν ἀκριβῶς διὰ 130 πρόσωπα. Ψυκτὴρ τις καμπανίτου τῆς αὐτῆς ἐποχῆς εἶνε τόσο μέγας, ὥστε ἐν αὐτῷ δύναται νὰ λουσθῶσι δύο ἄνδρες. Ὁ ψυκτὴρ οὗτος εἶνε ὑπενδεδυμένος δι' ὕαλου κρυσταλλικῆς. Πολλὰ τῶν σκευῶν τούτων χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς βασίλισσας Ἐλισάβετ, ἄλλα δὲ, καλλιτεχνικώτατα καὶ πολυτελέστατα ἐξεργασμένα, ἐκομίσθησαν ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Βίρμας καὶ τῆς Κίνας. Μεγαλοπρεπέστατος κύαθος ἀνήκει εἰς Κάρολον τὸν Δωδέκατον τῆς Σουηδίας. Μεταξὺ τῶν περιέργων σκευῶν ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ ὁ χρυσοῦς ταῶς, ὅστις εἶνε κατάσκευος διὰ πολυτίμων λίθων καὶ οὐτινος ἡ ἀξία εἶνε 40,000 λίραι στερλίνας. Τὸ σῶμα τοῦ ταῶ τούτου καὶ ἡ οὐρὰ εἶνε ἐξ ἀπέφθου ἀνατολικῶ χρυσοῦ κατασκευασμένη καὶ κατασπαρμένη ὑπὸ μαργαριτῶν, ἀδαμάντων, βουδινίων καὶ σμαράγδων. Μεγάλη τις κεφαλὴ τίγρεως εἶνε ἐξ ἀργύρου κατασκευασμένη, φέρουσα ὀφθαλμοὺς ἐξ ὀρεινοῦ κρυστάλλου καὶ γλῶσσαν ἐκ χρυσοῦ. Τὰ δύο ταῦτα ἀνατολικά σκεύη ἀνήκον εἰς Γεώργιον τὸν Τρίτον. Μέγας δὲ ἀριθμὸς θυρεῶν χρυσοῦν καλύπτει τοὺς τοίχους τοῦ θησαυροφυλακείου τούτου. Εἰς τῶν θυρεῶν εἶνε ὅλος ἐκ χρυσοῦν ταμβακοθηκῶν συνθετιμένος καὶ ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν 10,000 λιρῶν στερλινῶν. Εἰς τὰ σκεύη ταῦτα τέλος ἀνήκουσι τριάνοντα δωδεκάδες πανομοίων πινακίων τῆς τραπέζης, ἅτινα Γεώργιος ὁ Τέταρτος ἠγόρασεν ἀντὶ 10,000 λιρῶν.

Εἰς τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ κτήματα τοῦ κ. Χρηστάκη Ζωγράφου καὶ ἰδίως εἰς τὰ χωρία Λαζαρίνι καὶ Ζάρκο καλλιεργεῖται ἡ ὄρυζα ἐπὶ ἐκτάσεως, ἐν μὲν τῷ χωρίῳ Λαζαρίνι 500 στρεμμάτων, ἐν δὲ τῷ Ζάρκῳ 270. Ἡ ἐφετεινὴ παραγωγὴ τοῦ προϊόντος τούτου, κατὰ πρώτην φορὰν καλλιεργουμένου ἐν Ἑλλάδι, ὑπολογίζεται ὅτι θ' ἀνέλθῃ εἰς 150 χιλιάδας ὀκάδας.

Κατὰ τινὰ στατιστικὴν, μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους 1886, ἡ ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ ναυτιλία συνέκειτο πᾶσα ἐκ 3141 ἰστιοφόρων, ἀντιπροσωπεύοντων ἐν ὅλῳ χωρητικότητα τόννων 225, 224 καὶ 75 ἀτμοπλοίων, ἀντιπροσωπεύοντων χωρητικότητα τόννων 261, 275. Οἱ ἐπὶ ἐμπορικῶν πλοίων, ὑπὸ ἑλληνικὴν σημαίαν ἐργαζόμενοι Ἕλληνες ναῦται ὑπολογίζονται εἰς 20,000, οἱ δὲ ἐργαζόμενοι ἐπὶ πλοίων εἴτε ἑλληνικῶν εἴτε ξένων, ὑπὸ σημαίαν ξένην, ὑπολογίζονται εἰς 32,000.

Πρέπει τις ν' ἀνήκει εἰς ἐν κόμμα, διότι ἄλλως ὅλα τὰ κόμματα ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτοῦ.

Φιλάργυροι ὑπῆρξαν πρὶν ἢ ἐφευρεθῆ τὸ νόμισμα. (Βολταῖρος)